

LOVEC 3

1982

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXV., št. 3
marec — sušec 1982

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Jelo Gašperšič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Miha Adamič, Drago Bitenc, France
Cvenkel, Janez Černač, Vitomir
Mikuletič, Janko Perat, Ciril Štrumbelj,
Polona Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor France Cvenkel

Tajnica uredništva Magda Vetrh

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 700 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj
po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1982,
je 500 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
600 din. Posamezen izvod revije je 30 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,

Župančičeva 9 — p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 120 din, od 15 do 25 besed

140 din, od 25 do 30 besed 300 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej

na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,

Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Lojze Černe	76	Mala divjad v tesni odvisnosti od razvoja kmetijstva in drugih gospodarskih dejavnosti
Janez Markoli	79	Finančni načrt Lovske zveze Slovenije za leto 1982 sprejet
Boris Kryštufek	80	Leto dni kunjega ali rakunastega psa v Sloveniji
Republiška veterinarska uprava	82	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Iztok Geister	83	Razpoznavanje težko razločljivih ptic — Mala uharica in močvirska uharica
Andrej Levičnik	84	Nekatere izkušnje z novimi smernicami za gojitev velike divjadi (nadaljevanje in konec)
U. Wotchkowsky — B. Krže	87	So divji prašiči degenerirani?
Boris Leskovic	89	Tretjič po lovskih smučinah v Hotedršici
Leo Fabiani	91	Republiška tekma po krvnem sledu — Pleničarjev memorial — in PNZ barvarjev
Po lovskem svetu:	92	Mednarodna lovska razstava v Dortmundu — Blaž Krže
Lovska organizacija:	94	Skupna gojitev divjadi ob meji na Goriškem — M. Cencič
	94	Deveto leto skupnega gospodarjenja z jelenjadjo v Karavankah — B. Galjot
Jubilanti:	97	prof. Vinko Kuljiš — osemdesetletnik
Lovski oprtnik:	98	Posvetovanje o steklini — K. B.
	98	Sol za divjad — B. Krže
	99	Solnice naj bodo napolnjene spomladi, ne pozimi! — F. Cvenkel
	99	Odkrita skrivnost — I. Mikec
V spomin:	102	Anton Sotlar-Triglav
Lovska kinologija:	103	PNZ jamarjev z območja ZLD Celje — I. Caf

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Značilen za dihurja (Mustela putorius) je bel gobček s črnim, bolj kakor pri kunah, in topim smrčkom. Nad očmi sta beli progji in uhlja sta belo obrobljena. Pri samcih vleče bela barva nekoliko na rumenkasto. Dihur je telesno razmeroma močnejši zgrajen kakor kuna zlatica ali tudi belica, zato je pa nekoliko počasnejši. Dihurjevo domovanje so navadno robovi gozdov, kjer so mu podnevna bivališča jame, votla drevesa in skladovnice lesa. Na zimo se rad pomakne v vas in se naseli pri kmetu na skednju. Na lovu je ponoči. Posebno je vnet uničevalec malih glodavcev. Njegova poslastica so pa vsekakor jajca. Beremo, da se dihurji parijo od marca do junija. Mladički — popolnoma beli — pa naj bi prišli na svet že 40 dni po paritvi. Dihur ni več tako številan, kakor je bil nekoč. Zato ga je lovski zakon zaščiten vse od 15. februarja do 1. novembra.

Foto Mirko Hain, Diana

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA — NA 74. STRANI LETNIKA LXV:

Zgoraj:

Srnjak v marcu

Foto Janez Černač, Diana

Spodaj:

V marcu prenekatera mlakarica že vali. Le od časa do časa zapusti gnezdo, da se nahrani. Pri tem jo racak skrbno spremlja.

Foto Janez Černač, Diana

Mala divjad v tesni odvisnosti od razvoja kmetijstva in drugih gospodarskih dejavnosti

Lojze Černe, dipl. ing. agr.

S primerjanjem vpliva sprememb v okolju na divjad lahko ugotovimo, da je poljska divjad v tesni odvisnosti od razvoja kmetijstva. Nekdaj je tej divjadi človek razširil in izboljšal življenjske razmere, sedaj pa ji te naglo zmanjšuje in slabša. Ko je človek podrejal naravo sebi v prid, je s tal, ki jih je začel obdelovati, izrinil številne živalske vrste. V stoletjih skorajda enakega gospodarjenja s kmetijskimi površinami pa se je na teh tleh vzpostavilo povsem novo biološko ravnotežje. Obdelanim tlem so se prilagodile številne živalske vrste. Med najpomembnejše štejemo še zlasti malo divjad. Zaradi ugodnih življenjskih razmer obstoj male divjadi ni bil nikdar ogrožen. Ogrozile je niso niti hude zime niti izredno deževna poletja, še manj pa številne penilke. Tudi če je število male divjadi upadlo zaradi izjemno hudih zim, se je njeno število v naslednjih letih zaradi ugodnih razmer hitro popravilo.

Kazalo je, da so bili človekovi posegi v prvotno krajino, ki se nato stoletja ni bistveno spremenila, iz-

črpani. Vendar temu ni bilo tako. Človek je v razmeroma kratkem času, v razdobju zadnjih tridesetih let, dobil nov gospodarski zagon in stopa v novo obdobje razvojne poti. Mnogo z znojem pridobljene obdelovalne zemlje je namenil za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti in rasti stanovanjskih naselij. Iz preostalih tal pa sedaj želi iztržiti mnogo več hrane kakor prej iz vseh obdelanih površin, saj se z naraščanjem števila prebivalstva veča tudi potreba po hrani. Za izkoriščanje kmetijskih tal je začel uporabljati najmodernejša tehnična in kemična sredstva, s tem pa naglo rušiti prej že popolnoma vzpostavljeno biološko ravnotežje na kmetijskih površinah. Pri uvajanju nove tehnologije obdelovanja pa življenjskih zahtev živalskih vrst ne upošteva. Zato z intenzivno obdelanih tal izginjajo živalske vrste. Novo nastalim razmeram se živali, še posebno mala divjad, ne morejo prilagoditi. Ugodno mesto za razmnoževanje pa so dobile škodljive žuželke, ki postajajo vse hujši

problem pri pridelovanju kmetijskih rastlin.

Razvoj kmetijstva pri nas še zdaleč ni pri kraju. Upravičeno lahko trdimo, da smo v kmetijstvu šele na začetku razvojne poti, posledice (izginjanje male divjadi) pa so že zelo občutne. Z novimi zložbami zemljišč in uvajanjem industrijskega pridelovanja kmetijskih rastlin lahko pričakujemo še nadaljnje veliko poslabšanje življenjskih razmer za poljsko divjad.

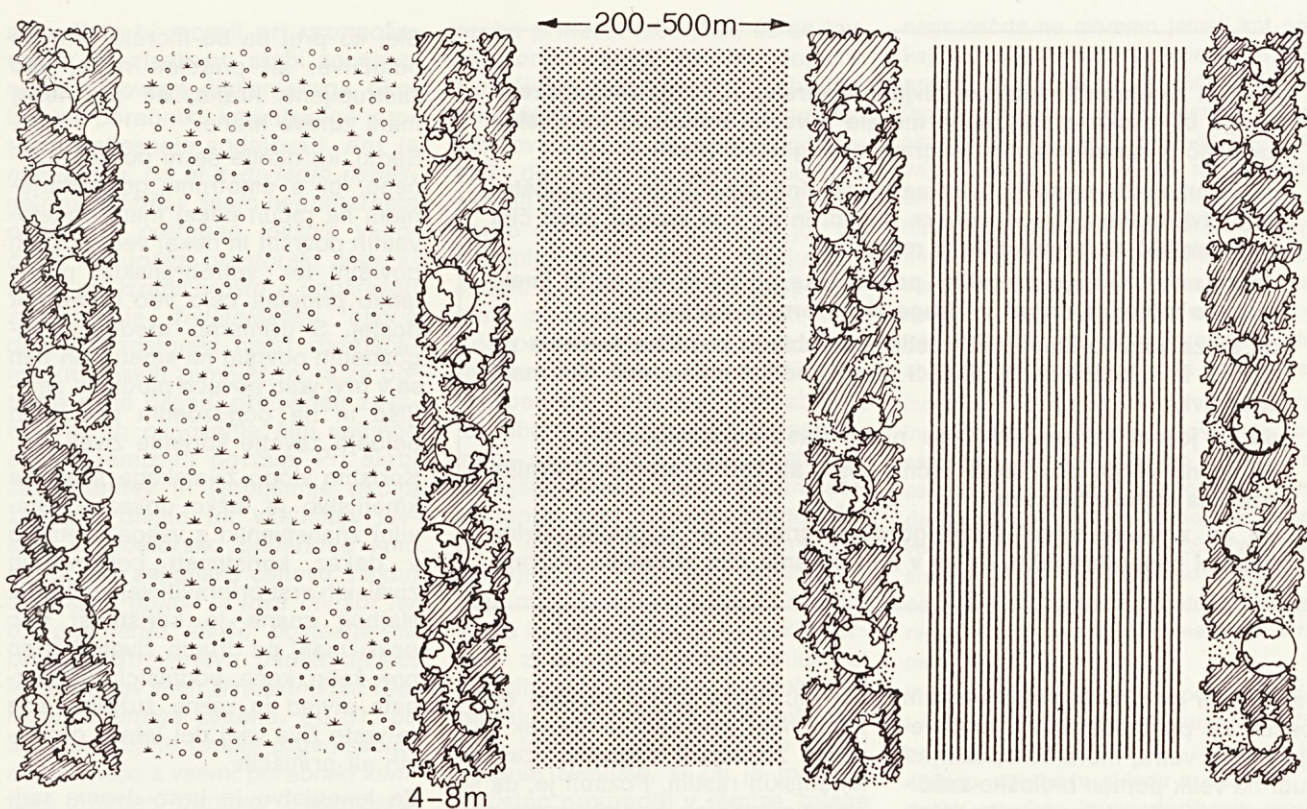
Ali naj to pomeni še nadaljnje upadanje številčnosti in končno izginitev male divjadi? Če ne bodo upoštewane življenjske zahteve male divjadi, prav gotovo! Temu smo priča že sedaj, saj stalež poljske divjadi iz leta v leto hitro upada. Ali naj lovci še naprej ostanemo nemi opazovalci slabšanja okolja in s tem izginjanja poljske divjadi, potem ko nam je družba poverila skrb za ohranitev živalskih vrst kakor tudi njihovega okolja! Menimo, da nihče — najmanj lovci kakor tudi celotna družba — ne želi, da v sedanjih pretirani skrbi za hrano naša polja postanejo popolnoma mrtva.

Razvoja kmetijstva, kakor tudi ne drugih gospodarskih dejavnosti, ki siromašijo okolje mali divjadi, ne moremo zaustaviti. Razvoj bo šel svojo pot in ne moremo pričakovati ali celo zahtevati, da bi bilo gospodarjenje na kmetijskih zemljiščih enako kakor prej, da bi ostale mali divjadi prejšnje življenjske razmere. Vendar pa je možno že ob majhnem upoštevanju življenjskih zahtev tudi v pogojih intenzivnega kmetijstva zagotoviti potrebne možnosti za obstoj poljske divjadi. Dokaz temu so dežele, ki so v razvoju kmetijstva precej pred nami, a so upoštevale osnovne življenjske zahteve poljske divjadi, prav tako pa so lovci gospodarjenje z njo prilagodili novonastalim razmeram.

Kljub temu, da prinaša modernizacija kmetijstva za poljsko divjad močno poslabšanje življenjskih razmer, še ne pomeni, da divjadi ob

Poljska divjad je v veliki meri prizadeta tudi s kemičnimi sredstvi

Ureditev kmetijskih površin z remizami za poljsko divjad

sodelovanju lovstva in kmetijstva ne bi mogli zagotoviti dovolj primerne prostora. Razvoj kmetijstva in drugih gospodarskih dejavnosti je resda ponekod nujno izločil poljsko divjad, glavni del naših kmetijskih površin je pa še vedno tak, da je na njem s smotrnim gospodarjenjem še vedno možno zagotoviti obstoj poljske divjadi. Poljska divjad je precej prilagodljiva in se ponekod na polju obdrži že ob zelo skromni pomoči. Jerebica in zajec sta živalski vrsti odprtega ravninskega sveta. V ugodnih podnebnih razmerah z malo snežnih padavin živita lahko celo leto na povsem odprtem polju brez vsakega kritja. Prilagodita se tudi modernizaciji kmetijstva z velikimi monokulturnimi površinami. Po čeških izkušnjah sta se velikim intenzivno obdelanim njivskim površinam zelo dobro prilagodila poljski zajec in srnjad. V naših podnebnih razmerah z ostrimi zimami pa je nujno, da med intenzivno obdelanimi poljedelskimi površinami zagotovimo poljski divjadi dovolj kritja. V ta namen puščamo poljske gozdiče, grmišča in žive meje. Prehod na industrijski način pridelovanja kmetijskih rastlin na združenih zemljiščih še ne pomeni, da

morajo biti njivske površine brez vsakega vmesnega kritja za divjad. Moderni kmetijski stroji sicer zahtevajo, da so njivske površine večje kakor razdrobljene kmečke njive, v nobenem primeru pa ni nujno, da so to večstohektarske »puščave«. Za umno izrabo kmetijskih zemljišč s sodobno kmetijsko tehniko zadostujejo že nekaj desethektarske obdelovalne površine, vmes pa so lahko brez vsake škode ožji ali širši pasovi drevesnih živih mej, kot vetrobrani in zaščita za številne koristne živali. Delovna širina kmetijskih obdelovalnih strojev v nobenem primeru ne zahteva, da bi morale biti njivske površine široke več 100 ali 1000 m. Škodljiv vpliv vetra na odprtem ravninskem svetu je znan. Veter izsušuje zemljo, zmanjšuje pridelek in ponekod odnaša plodno zemljo. V daljni preteklosti je človek z nepremišljenim gospodarjenjem uničil veliko plodnih zemljišč. Zaradi škodljivega delovanja vetra, ki je bil posledica izsekavanja gozdov in obdelovanja velikih površin, so v Afriki in Aziji nastale ogromne puščave. Manjše puščave so nastale tudi v novejšem času v Ameriki. Nedavno pa so z nepremišljenimi posegi v naravo, da bi dobili čim

več zemlje za kmetijsko obdelavo, zelo poslabšali rodovitnost tal nekaterih predelov v Sovjetski zvezi. Škodljiv vpliv vetra na manjšanje plodnosti zemljišč se kaže tudi pri nas, čeprav ni izrazitih brezgozdnih območij. Škodljivost vetra pa še zlasti narašča pri obdelovanju velikih njivskih površin — monokultur. Da bi preprečili škodljivo delovanje vetra in povečali plodnost zemlje v nekaterih naših izrazito ravninskih predelih, so že pred leti izdelali obsežen načrt za nasaditev vetrobranskih pasov. Študijo je izdelal Gozdarski inštitut v Ljubljani. Vetrobrani bi bili urejeni tako, da bi bili hkrati tudi zavetje za malo divjad in druge koristne živali. Nerazumljivo je, da vetrobranskih pasov doslej niso zasadili. Še bolj nerazumljivo pa je, da ponekod v težnji po čim večjih strnjenih kmetijskih površinah krčijo že tako redke in nadvse koristne ravninske gozdiče, poljske žive meje in razna grmišča. Čeprav lovci nismo najbolj poklicani, da kmetovalcem in celotni družbi dokazujemo koristi že maloštevilnih ravninskih gozdov, je prav, da na to stalno opozarjamo, podobno, kakor se ribiči borijo proti onesnaževanju voda. Poleg tega, da dokazujemo pomen

V skrbi za ohranitev poljske divjadi in varstvo njenega življenjskega okolja bi lovske organizacije morale z vsemi porabniki kmetijskih zemljišč s samoupravnimi sporazumi zagotoviti zlasti:

da se pri zložbi zemljišč oziroma na celotnih kmetijskih tleh upoštevajo življenjske potrebe poljske divjadi in se v ta namen pusti čim več zemljišč za preureditev v remize;

da se ne oblikujejo prevelike poljedelske površine, ne da bi imele vmesno kritje za divjad in druge živali proste narave;

da se za varstvo kmetijskih rastlin uporabljajo kemična sredstva na načine in v količinah, ki divjadi niso škodljivi ali so vsaj čim manj škodljivi;

da se jeseni ne preorjejo vse njive, zlasti ne strnišča;

da se na večjih površinah začne kositi ali žeti iz sredine travnika oziroma kulture navzven;

da se z vsemi ravninskimi gozdovi, grmišči in poljskimi živimi mejami gospodari tako, da se v njih ohranja čim obilnejša podrast.

ravninskih gozdov in vetrobranskih pasov za preprečevanje škodljivega vpliva vetra, moramo opozarjati tudi na velik pomen biološke zaščite (zatiranje škodljivcev s koristnimi živalmi) kmetijskih rastlin, ki je sedaj popolnoma zanemarjena.

Zastrupljanje okolja in hrane je svetovni problem. Škodljive posledice zastrupljanja hrane in vode so iz dneva v dan večje. Mnogi znanstveniki opozarjajo na največjo nevarnost, da bo človek zastrupil oz. uničil samega sebe.

V prizadevanju za pridobivanje

čimveč hrane tudi z raznimi agrokemičnimi sredstvi je človek povsem zanemaril biološko zaščito kmetijskih rastlin. Pozabil je, da so stoletja koristne živalske vrste očiščevale polja v taki meri, da se škodljivci niso mogli nikoli preveč namnožiti in kmetovalcu opustošiti pridelka. Namesto biološke zaščite je začel človek uporabljati v boju proti škodljivcem na kmetijskih rastlinah razna kemična sredstva ali bolje rečeno strupe, ki pa še zdaleč niso tako učinkoviti, kot je bila nekdanja biološka zaščita.

Koristnost fazana v kmetijstvu je mnogo večja od škode, ki jo povzroči

Foto K. Mlinar

Slej ko prej pa bo moralo priti do odločitve: ali pridelati nekaj več zastrupljene hrane, ali pa nekaj manj zdrave hrane.

Sedaj, ko okolje še ni povsem uničeno, bi s smotrnim gospodarjenjem na račun nekaj manj obdelovalnih površin in nekaj več gozdnih površin ter vetrobranskih pasov lahko pridelali celo več hrane kot doslej. S primerno ureditvijo pogozdenih površin na kmetijskih tleh se v prvi vrsti poveča plodnost zemljišč in na pogozdenih površinah najdejo zavetje koristne živali.

Koristno vlogo živalskega sveta za kmetijstvo je težko dokazati. Številni znanstveniki z vsega sveta so v dokaz koristnosti posameznih živalskih vrst pripravili veliko študij. Najbolj znana je koristnost ptic pevk, manj pa drugih živali, kot so npr. žabe, kače, podlasici, jež, pernata divjad in razne žuželke. Vse te vrste žive vsaj del leta v gozdovih ali grmiščih.

Za kmetijstvo je brez dvoma najkoristnejša jerebica. Dokazano je, da par jerebic lahko očisti 1 ha njivskih površin škodljivih žuželk. Enako koristen kakor jerebica je za kmetijstvo tudi fazan, le da je njegovo koristnost težje dokazati, ker včasih povzroči tudi nekaj škode. Sicer je pa njegova korist mnogo večja od nekaj povzročene škode.

Človek se tudi vse premalo zaveda vseh stranskih učinkov, ki jih prinaša biološka zaščita. Vsekakor pa še ni prepozno, da kljub intenziviranju kmetijstva ne bi mogli ponovno vzpostaviti biološkega ravnotežja. Danes še obstajajo koristne živalske vrste, ki bi se z izboljšanjem njihovih življenjskih razmer hitro razmnožile. Jutri jih morda že ne bo več. Nekatere koristne živali so že zelo redke, vendar bi jih lahko naselili od drugod in razmnožili. Da bi živali raznih vrst lahko opravljale svojo koristno vlogo, bi morale biti vse intenzivno obdelovane površine prepletene s poljskimi gozdiči ter poljskimi živimi mejami ali vetrobranskimi pasovi. Za biološko zaščito bi sedaj na intenzivno obdelanih površinah potrebovali mnogo več koristnih živali kot nekdanj, s tem pa zanje mnogo več urejenega prostora v obliki remiz. Sklenemo lahko, da imajo mnoge koristne živalske vrste velik gospodarski pomen tudi za kmetij-

stvo. Zato bi morali pri razmnoževanju, še zlasti pri skrbi za ohranitev njihovega življenjskega okolja vsi porabniki kmetijskega prostora najtesneje sodelovati. Ker je nemogoče, da bi z divjadjo uspešno gospodarili v zanj neprimernem okolju, je potrebno lovstvo vključiti v regionalni prostorski plan, ki mora pri izbiri prostora upoštevati zavarovanje življenjskega okolja divjadi. Prostorski načrt izkoriščanja kmetijskih zemljišč mora za potrebe male divjadi predvideti zavarovanje in osnovanje čim večjega števila remiznih površin. Pri skrbi za ohranitev in izboljšanje okolja za malo divjad ter vključitev lovstva v prostorsko planiranje smo dobili tudi zakonsko osnovo. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč postavlja na prvo mesto varstvo okolja divjadi in ohranitev vseh živalskih vrst. Členi omenjenega zakona, od 31. do 37., obvezujejo lovske organizacije, da sklenejo z vsemi porabniki zemljišč družbeni dogovor o vzdrževanju in izboljšanju življenjskih razmer za divjad. Sporazum med vsemi porabniki zemljišč mora določati, katera območja je ohraniti z zavarovanjem okolja v taki obliki, da bo omogočeno uspešno gospodariti z malo divjadjo.

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu ter o upravljanju lovišč pa sam po sebi

ne bo prinesel izboljšav, če se lovska organizacija ne bo dejavno vključila v zavarovanje in izboljševanje življenjskih razmer divjadi. Od kmetovalcev ne moremo pričakovati, da bodo na lastno pobudo skrbeli tudi za divjad. Dolžnost sleherne lovske organizacije je, da spremlja spremembe v okolju in v skladu z njimi prilagaja gospodarjenje z divjadjo posameznih vrst. Kolikor se nekje življenjske razmere za malo divjad, zaradi širšega družbenega interesa, poslabšajo, je treba stremeti za tem, da se razmere na drugem mestu ustrezno izboljšajo. Vsaka lovska organizacija mora zato izdelati dolgoročni plan gospodarjenja, ki mora biti usklajen z razvojem kmetijstva. Plan mora predvideti trajno zavarovanje in izboljšanje življenjskih razmer z ureditvijo remiz, mlak in krmnih njiv. Lovske organizacije morajo v ta namen pridobiti čim več lastnih, za kmetijstvo manj vrednih zemljišč, ki jih je mogoče koristno preurediti v remize, mlake in krmne njive.

Podobno kakor je kmet nekaj, ne da bi se tega zavedal, pripravil prostor poljski divjadi, moramo sedaj prostor pripraviti tej divjadi zavestno in načrtno, če naj uskladimo interese kmetijstva in lovstva. To pomeni, da mora prevzeti skrb za malo divjad celotna družba.

nega načrta ne moremo jemati kot nekaj, kar ne bi mogli spremeniti in popraviti. Na zasedanju skupščine so delegati ugotovili, da je finančni načrt skrajno varčno usmerjen in da bodo izvajalci programov morali sila gospodarno in odgovorno ravnati, če naj z načrtovanimi sredstvi izvedemo zastavljene programe. Kot izhodišče za sestavo finančnega vrednotenja programov smo vzeli 9-mesečno realizacijo v letu 1981. Že zdaj lahko ugotovimo, da so nekatere ocene o porabi presežene.

Izogrnimo se suhoparnemu naštevanju in razlaganju odstotkov povečanj posameznih postavk. Glavno vodilo pri sestavi finančnega načrta je bilo v tem, da zagotovimo normalne pogoje za izvedbo vseh programov LZS. Potrebna sredstva smo načrtovali po virih in v odvisnosti od višine programa, za katerega se sredstva iz posameznega vira namenjajo.

V zvezi s tem moramo upoštevati, da imajo delavci v delovni skupnosti LZS pravico do sredstev za osebno in skupno porabo v skladu z načelom o delitvi po delu in po družbenih merilih, ki veljajo za združeno delo v celoti. Vprašanje o medsebojnih pravicah in obveznostih ureja poseben samoupravni sporazum, ki ga je v imenu LZS sklenil z delovno skupnostjo IO LZS. Sporazum ureja pridobivanje dohodka prek svobodne menjave dela. Delavci v delovni skupnosti LZS pridobivajo sredstva za osebne dohodke (v tekočem letu) in skupno porabo (po zaključnem računu za preteklo leto) v skladu z načelom delitve po delu. Delovna skupnost sprejme svoj finančni načrt, zato je načrtovanje virov v odvisnosti od dela programov samo pomagalo za sestavo in informativni podatek, ki ne sme vplivati na sistem nagrajevanja po delu, o čemer odloča delovna skupnost.

Povečanje obremenitve članov lov. družin za programe LZS znaša vsega 1 %, skupaj z Zlatorogovo knjižnico pa 11 %. Celotni prispevek po članu za LZS je torej 500 din. Obveznost za lovski sklad, ta se plačuje iz prirejenega dohodka, je neznatno povečana. Zaradi prenesenih sredstev in manjše obveznosti za raziskovalno delo se odstotek 9,2395 % iz leta 1981 zmanjšuje na 3,8636 %.

Najpomembnejši je podatek, da se je prirejeni dohodek iz leta 1979 v letu 1980 povečal kar za 89 %. Povečanje gre v pretežni meri na račun višjih odkupnih cen za meso divjadi. Lovske organizacije torej razpolagajo s precejšnjim denarjem. Iz zadrege, kam z

Finančni načrt Lovske zveze Slovenije za leto 1982 sprejet

Janez Markoli, predsednik sveta za gospodarsko-finančna vprašanja LZS

K poročilu z decembrskega zasedanja skupščine LZS (Lovec, št. 1/82) je potrebno dodati še nekaj besed o finančnem načrtu LZS za leto 1982. Tokrat je bil finančni načrt sprejet pred pričetkom leta, kot so to že prej zahtevali lovci. S tem smo z rokom za sprejem izpolnili načelo iz zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planiranju v SR Sloveniji. Sprejetim programom LZS smo zagotovili še materialno osnovo. Pri vrednotenju programov smo izhajali iz družbenih usmeritev, ki so bile ob sestavi osnutka

znane. Ker smo naš finančni načrt postavili v času, ko resolucijske usmeritve še niso bile dokončne, so nekatere naše ocene o povečanjih nižje kakor so predvidena povečanja v resoluciji. To pomeni, da bomo morali sprejeti finančni načrt med letom po potrebi dopolniti in spremeniti. Naj navedemo, da velja za oblikovanje sredstev za OD delavcev Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982, ki predvideva usklajevanje rasti OD z rastjo OD delavcev v gospodarstvu. Zato sprejetega finanč-

denarjem oz. zakaj bi ga porabili, izvirajo verjetno tudi odločne zahteve raziskovalcem, naj pohite z izdelavo konkretnih programov, saj denar ni problem. Nekaj več denarja vodi tudi do pojavov, da se priznavajo različne ugodnosti, izplačevanje denarnih nagrad, nadomestil ipd.

Ne želim tega članka o finančnem načrtu izrabiti za delitev naukov. Pa vendarle je potrebno poudariti, da smo v lovski organizaciji razčistili pojme, kaj je družbena in kaj privatna lastnina, da je delo v lovski organizaciji prostovoljno in da ni dovoljeno prelivanje družbenih sredstev v privatni žep. Razmisлити moramo, kdo in kdaj je upravičen do nadomestila za izgubljeni čas in za nastale stroške. Nesprejemljivi so tudi sklepi o nižjih cenah za uplenjeno divjad, kakor so sicer cene na trgu, če divjad odkupi uplenitelj oz. član lovske družine.

Še nekaj podatkov o tem, za kaj bomo načrtovanih 16 618 800 dinarjev (toliko namreč znaša finančni načrt) porabili. Za glasilo Lovec, za gospodarjenje z lovskim domom in za delovanje organizacije je namenjenih 9 904 060 dinarjev ali 59,6% sredstev, za lovski sklad 2 734 740 dinarjev ali 16,5%, za raziskovalno delo 1 milijon, za gojitveni lovišči 2 580 000 dinarjev in za ostalo

400 000 dinarjev. Obe gojitveni lovišči LZS bosta, tako kot do sedaj, z ustvarjenimi prihodki zagotovili sredstva za svojo dejavnost.

Za osebne dohodke delavcev delovne skupnosti se namenja 3 680 000 dinarjev in za sredstva skupne porabe 180 000 dinarjev. Največji odhodek v finančnem načrtu predstavljajo stroški za papir, tisk in ekspedit glasila Lovec. V ta namen smo namenili sicer 5 850 000 dinarjev, kar je 35,3% vseh zbranih sredstev, vendar glede na že znano in pričakovano povečanje cene papirja, tega denarja ne bo dovolj. Ostalih podrobnosti iz finančnega načrta ne bi navedjal; gre namreč za funkcionalne izdatke, ki so v letu 1982 vezani na sprejetvi program LZS za razdobje od 1982. do 1985. leta.

Prihranek iz leta 1981 bo znašal 729 000 dinarjev, zato bi skoraj lahko zatrdili, da ne bo treba dodatnega zbiranja sredstev. Izjemno morda le za Zlatorogovo knjižnico, ker bosta letos verjetno izšli dve knjigi.

Varčevanje pri vseh oblikah družbene porabe mora biti temeljno vodilo tudi pri izvajanju programov Lovske zveze Slovenije, zvez lovskih družin in LD. Varčevanje naj bo preiščljeno in preudarno, ker ne sme prizadeti kako-koli zastavljenih akcij.

Leto dni kunjega ali rakunastega psa v Sloveniji

Boris Kryštufek, Prirodoslovni muzej Slovenije

Leto dni je že minilo, kar je Lovec objavil vest Mitje Rebca, ki je v lovišču LD Gaberk-Divača uplenil enoka ali kunjega ali rakunjega ali rakunastega psa — prvega v Sloveniji. Natančen opis je lovec podkrepil tudi z dobro fotografijo, tako da ni nobenega dvoma, da ima favna na Slovenskem novega člana. Spominu prve obletnice je namenjena podrobnejša zoološka predstavitev enoka in kratko razmišljanje o tem, kaj nam pomeni.

Enok spada v družino psov (*Canidae*). Gre za njenega primitivnega predstavnika, kar je razvidno predvsem iz šibkih podočnikov in prvih meljakov (kočnikov) in pa dolgega črevesa (pri pravih mesojedih je le-to kratko). Prav to enoku omogo-

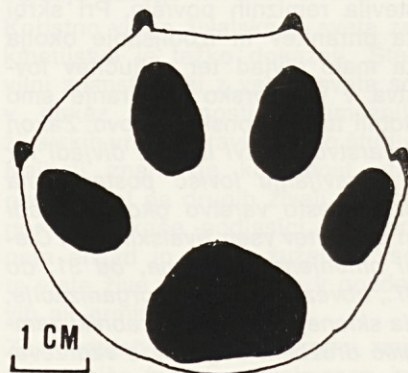
ča prilagajanje na novo okolje. Nikakor pa enok ni v ožjem sorodstvu z mačkami, saj družina psov in družina mačk ne izhajata neposredno iz istega prednika.

Enoka je prvi opisal zoolog Gray leta 1834 na osnovi primerka iz okolice Kantona v južni Kitajski, kot *Canis procyonoides* (*canis* je pes, *procyon* pa rakun). Nekaj let kasneje (1839) je Temminck ugotovil, da se enok toliko razlikuje od psa in volka, da je zanj ustanovil poseben rod *Nyctereutes*. Tako označujemo danes to vrsto, ki je edini predstavnik svojega rodu, s strokovnim imenom *Nyctereutes procyonoides* (Gray, 1834). Njen življenjski prostor (areal) zavzema vzhodno Sibirijo, Mandžurijo, Ja-

ponsko, dele Kitajske in severno Indokino. Na tem ozemlju se je izoblikovalo več geografskih ras (podvrst):

N. p. procyonoides (Gray, 1834) — tipična podvrsta, ki naseljuje Kitajsko (z izjemo Junana), Tonkin in Indokino.

N. p. viverrinus Temminck, 1844 — naseljuje Japonsko z otoki Hondo, Šikoku in Kiušu, medtem ko ponekod navajajo za Hokaido podvrsto *N. p. albus* Beard, 1904.

Odtis enokove šape

N. p. ussuriensis Matschie, 1907 — živi v vzhodni Sibiriji. To podvrsto so tudi naselili v Evropi.

N. p. koreensis Mori, 1922 — naseljuje Korejo.

N. p. orestes Thomas, 1923 — naseljuje Junan v višini 3000 do 4000 m.

Enoka so nekajkrat naselili v evropskem delu Sovjetske zveze — prvič leta 1934.* Naselili so ga z namenom, da obogatijo evropsko favno in pa zaradi komercialne vrednosti njegovega krzna. Nove razmere so mu očitno ustrezale, zato se je pričel hitro širiti. Na severu je dosegel Finsko in Švedsko, torej območja, ki leže več kot 1000 km bolj proti severu od njegove domovine v Aziji. Na zahodu je prodril na Poljsko, v obe Nemčiji, Romunijo, na Češkoslovaško in Madžarsko, v zadnjem času pa tudi v Jugoslavijo. Kakor je Lovec že poročal, je padel prvi enok v Jugoslaviji leta 1977 pri Negotinu ob Donavi. Njegovo prisotnost pa so beograjski zoologi pričakovali v severozahodnem delu

* Po podatku iz »Neue Post« iz leta 1979 je bilo to leta 1928. Glej Lovec, št. 2/81, na strani 51. — Ur.

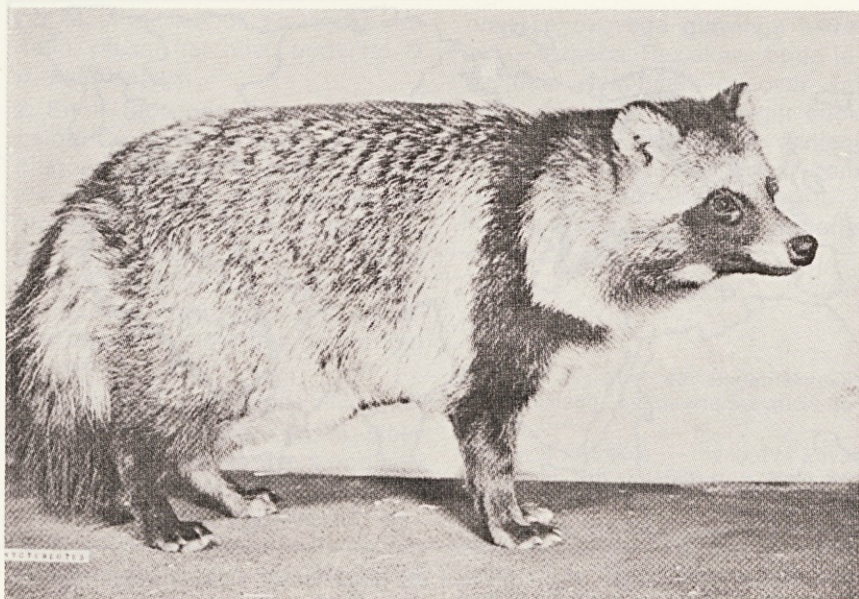
države že nekaj časa pred tem. Vesti o nenavadnem »psu«, ki so ga najprej krstili za šakuca (domnevno križanec med šakalom in psom), so se namreč pojavile v srbskem časopisju že leta 1969. Že takrat so nekateri domnevali, da je šakuc v bistvu enok.

Iz Romunije enok najlaže prodira proti Jugoslaviji vzdolž Donave. Povsem nerazumljivo pa je, kako da se je kar naenkrat pojavil v okolici Divače. Odkod je prišel tja? Kakor so nam povedali v Hrvaškem narodnem zoološkem muzeju, ga v SR Hrvatski doslej še niso našli, tako da je uganka le še večja. Le z rednim poročanjem o vseh nadaljnjih srečanjih z enokom bomo mogoče prišli temu vprašanju na kraj.

Ker je enok že član favne na Slovenskem, je prav, da se tudi dogovorimo, kako ga bomo imenovali. Angleško ime zanj je Raccoon dog, torej rakunji ali tudi rakunasti pes. Gre za dobesedni prevod njegovega znanstvenega imena. Isto je z ruskim imenom enotovidnaja sobaka (enot = rakun, enotovij = rakunji). Nemci ga imenujejo Marderhund, kar smo Slovenci dobesedno prevedli v kunji pes. To ime pa niti najmanj ne ustreza, saj enok nima s kunami nič skupnega. Potem je že boljši rakunasti pes, ker obrazna maska daje enoku videz rakuna. Poudariti pa je treba, da enok ni z rakunom v nikakršnem bližnjem sorodu, saj rakuni, ki žive v Severni in Južni Ameriki, tvorijo posebno družino (*Procyonidae*). Francozi so ga poimenovali Chienrivering. V krajih, kjer živi, pa ga imenujejo mangut ali tanuki. Ime mangut so pričeli uporabljati zanj tudi v Srbiji. Uporabo imena kunji pes v našem jeziku odklanjam. Zakaj, sem že povedal. Predlagam, da v bodoče uporabljamo ime enok ali rakunasti pes. Rakunasti pes je tudi pravilneje od rakunjega psa, saj gre za žival, ki je rakunu podobna (je rakunasta), ni pa z njim v nobenem sorodu (ni rakunja).

Enok je velik približno kakor lisica, je pa drugačnih razmerij: noge in rep so krajši, dolga dlaka pa ga napravi bolj čokatega. Dolg je 65 do 80 cm, rep pa meri 15—25 cm. Poleti je težak 4—6 kg, pozimi pa 6—10,5 kg.** Osnovna barva je rumenkasto rjava s sivimi toni. Dlake ramen, hrbta in repa imajo črne

** Razni avtorji navajajo tudi nekoliko drugačne mere. — Ur.

Enok ali rakunasti pes

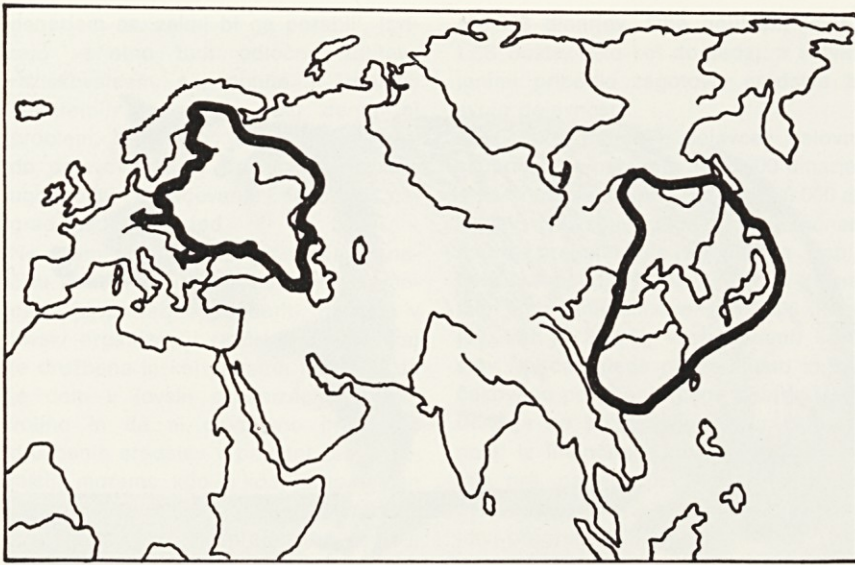
konice. Na vsaki strani obraza ima črno liso, ki se vleče od notranjega roba očesa nazaj po licu in navzdol proti bradi. Dlaka, posebno zimska, je dolga. Opazno daljšo dlako okrog vratu in na lících lahko naježi in takrat izgleda glava precej širša. Noge so črno rjave. Enokova sled se dobro loči od pasje po manjših blazinicah, ki so si bolj vsaksebi. Stopinje ne leže nikoli v isti črti, kakor npr. lisičje. Značilno za enoka je tudi, da ne laja in ne zavija, pač pa cvili in »potuhnjeno« renči. Enok naseljuje močvirja in gozdove okrog njih, kamnite bregove in gozdove v rečnih dolinah in ob jezerih. Skrivališča najde med skalami, v votlih drevesih, v zapuščenih lisičinah in jazbinah, koplje pa tudi lastne brloge. Znani so celo primeri, da se je naselil v bližini hiš. Tja ga privabijo odpadki, medtem ko kokoši ne pleni. Dan preživi v svojem skrivališču, ponoči pa se potika okrog in išče hrano. Enoki so samotarji, včasih pa 5—6 živali tvori nekakšno družinsko skupnost. Na severu navadno prespijo vso zimo, v toplih dneh pa se prebujajo. Slabo hranjene živali so lahko aktivne vso zimo. Očitno torej ne gre za pravo spanje, ampak le za dremež. Parjenje se prične v februarju ali marcu, toda v tem času je enok posebno previden. Podatki o trajanju brejosti so si različni. Tako poročajo nekateri avtorji o 52, drugi 60—73, tretji pa o 79 dneh brejosti. Večina skotov je v maju. Mladih je

5—12, izjemoma celo 16, navadno pa 6—8. Ob koncu svojega prvega leta so že samostojni.

Posebno zanimivo za nas je vprašanje enokove prehrane, saj je bil že obtožen kot zalezovalec male divjadi. Da si ustvarimo pravo sliko o tem, kaj enok jé, si oglejmo izsledke raziskave 42 želodcev enokov, uplenjenih na Finskem, kasneje pa, za primerjavo, še podatke iz njegovega celotnega evropskega življenjskega prostora.

Iz obdobja brez snega je bilo pregledanih 28 želodcev: v 18 so bili najdeni sesalci (2 hišni miši, 4 sive podgane, 8 pritlikavih miši, 26 travniških voluharic, 4 veliki voluharji, 2 pižmovki, 1 gozdna krtica in 21 rovk), v 10 ptiči (1 krehelj, 1 srednja žagarica, 1 sloka, 1 gozdni jereb, 1 rečni galeb, 1 siva vrana, 1 brezovček in 4 nedoločeni primerki), v 2 plazilci (gad in živородna kuščarica), v 14 dvoživke (4 navadne krastače in 24 pravih žab), v 4 ribe (pet ostrizev in dva nedoločena krapovca), v 13 razne žuželke (hrošči, dvokrilci, kožokrilci, kobilice in kačji pastirji), nekaj pajkov in deževnikov. V 9 želodcih je bila mrhovina, v 17 rastlinski ostanke (plodovi borovnice, brusnice, mahovnice, malinjaka, jerebika in jagodnjaka ter zrnje ovsa).

Popolnoma drugačno sestavo kažejo želodci pozimi uplenjenih enokov: 13 od 14 živali se je hranilo pretežno z mrhovino in rastlinjem.

Razširjenost rakunastega psa. Označeni sta glavni smeri širjenja njegovega življenskega prostora na zahod

Od sesalcev so bili najdeni ostanki 6 gozdnih krtic in 3 rovk, od ptičev pa 1 šoja, 1 kavka in 1 nedoločen primerek.

Vidimo torej, da mrhovina predstavlja važno sestavino v prehrani rakunastega psa, zlasti takrat in tam, ko težko pride do druge hrane. Tako je njen delež v južneje ležečih predelih, npr. v Donavski delti, občutno manjši. Podobno lahko pričakujemo tudi za naše kraje. Tudi primer iz LD Gaberk-Divača lepo kaže, da je začel enok zahajati na mrhovišče šele v novembru, ko je v naravi našel manj hrane.

Od sesalcev najdemo v želodcih

samo male glodavce (če ne upoštevamo 2 pižmovk) in žužkojede. Od 505 pregledanih želodcev beloruskih enokov jih je kar 80,9% vsebovalo glodavce. Nenavadno pa je poročilo iz Poljske, kjer so enoki v zimi 1969/70 raztrgali 18 srnjadi. Seveda pa lahko pride do tega le v izjemnih primerih. V že omenjenem materialu iz Finske so našli ostanki 4 ptičev lovnih vrst: kreheljca, sloke, gozdnega jereba in srednje žagarice. Sovjetski zoologi domnevajo, da enok lahko ujame le poškodovane in bolne odrasle ptiče. V drugih predelih Evrope so ostanki ptičev še redkejši; v okolici Nov-

goroda in Leningrada je vsebovalo ostanke ptičev le 4,3% želodcev, izmed 1066 pregledanih. Ostankov jajc na Finskem niso našli, drugod po Evropi pa so naleteli nanje le v Estoniji (5% izmed 917 pregledanih želodcev je vsebovalo njihove ostanke) in v Donavski delti (5,6%, število pregledanih želodcev ni navedeno). Ribe so drugod po Evropi večinoma skromneje zastopane v enokovi prehrani, kakor pa so na Finskem. Nekaj podatkov: okolica Novgoroda in Leningrada 0,4% od 1066 pregledanih želodcev, Ukrajina 7,8% od 500 pregledanih želodcev in Astrahan 15% od 106 pregledanih želodcev, kar je tudi največ. Ponokod (Litva, Kalinska oblast, Belorusija, Ukrajina, Donavska delta itd.) so našli v hrani tudi ostanke mehkužcev.

Na osnovi objavljenih izsledkov, več kot 4700 pregledanih enokovih želodcev iz raznih krajev Evrope, lahko zaključimo takole:

1. Poglavitni delež v enokovi prehrani so glodavci, žuželke in rastline, v manjši meri pa dvoživke in ptiči.
2. Kljub temu, da je enok v prvi vrsti vsejed, pa v bogatih predelih z malo divjadjo ni zaželen. Tako npr. Romuni poročajo o škodi na vodni perjadi. Sovjeti pa menijo, da je škodljiv gozdnim kuram.
3. Mrhovina pride v poštev takrat, kadar nima na razpolago zadosti druge hrane.
4. Podobno prehrano kakor enok ima tudi jazbec. Kljub temu, po opažanju finskih zoologov, med njima ne prihaja do pravega tekmovanja (kompeticije).

Povedali smo že, da jima enokovo krzno vrednost v kožuhovinarstvu, kjer je poznan pod imenom usurski rakun. Zaradi tega ga tudi goje — v ujetništvu, kjer se namreč dobro razmnožuje. Kožo uporabljajo v razne namene, npr. za izdelavo zimskih pokrival, dekoracijo bobnov ipd. Nadalje je enok tudi privlačna lovna divjad. Kot poročajo sovjetski avtorji, za lov nanj uporabljajo pse, ki so dovolj močni, tako kakor za lov na jazbeca. V srednji Evropi enok kot trofeja sicer ni posebno cenjen, pa tudi lov nanj zaradi kožuha ni gospodarsko pomemben. Nikjer tudi ni lovopusta nanj. Na Japonskem, kjer je enok, mimgrede povedano, že precej redek, njegovo meso jedo, kosti pa

Steklina na območju SR Slovenije

Od 16. januarja do 15. februarja 1982 so z območja 51 občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 743 trupel živali: 544 lisic, 33 psov, 69 mačk, 1 goveda, 1 kokoši, 10 divjih zajcev, 38 srn, 1 veverice, 13 jazbecov, 1 dihurja, 21 kun, 4 podlasic, 1 ovce, 1 divjega prašiča, 3 pižmovk, 1 miši in 1 risa.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 125 živalih z območja 26 občin: Ajdovščina (4 lisice), Brežice (4 lisice in 1 srna), Celje (2 lisici in 1 mačka), Idrija (5 lisic in 1 srna), Kranj (2 lisici), Krško (14 lisic), Laško (3 lisice), Ljubljana-Bežigrad (1 lisica), Ljubljana-Šiška (1 lisica), Ljubljana-Vič (1 lisica in 1 srna), Logatec (1 lisica), Maribor (5 lisic), Murska Sobota (15 lisic), Nova Gorica (14 lisic, 1 srna in 4 jazbeci), Postojna (8 lisic), Ptuj (1 pes), Radlje ob Dravi (5 lisic), Ravne na Koroškem (2 lisici), Sevnica (4 lisice), Sežana (7 lisic), Slovenska Bistrica (1 lisica), Slovenske Konjice (1 lisica), Škofja Loka (2 lisici), Šmarje pri Jelšah (4 lisice in 1 jazbec), Trbovlje (1 lisica) in Vrhnika (7 lisic).

Med obolelimi živalmi je še vedno največ lisic — 91,20%, domačih živali 1,60%, ostalih živali pa 7,20%.

Ljubljana, 22. 2. 1982

Republiška veterinarska uprava

skrbno uporabljajo v zdravilstvu. Ob koncu se vrnimo na začetek mojega pisanja, k vprašanju, kaj nam enok pomeni. Zastavlja se nam pravzaprav vrsta vprašanj, ki so zanimiva tako s teoretičnega kakor s praktičnega stališča:

1. Z Daljnega vzhoda so rakunastega psa prenesli v Evropo, v drugačne razmere od onih v Aziji. Kakšne posledice je to imelo za njegovo velikost in težo? Z doslednim zbiranjem lobanj v Sloveniji uplenjenih enokov bi bilo možno, ob primerjavi obstoječih podatkov v literaturi, to tudi ugotoviti. Ob stalnem, dolgoletnem zbiranju materiala bi bilo celo možno zasledovati spremembe raznih znakov na lobanji, s tem pa spoznavati prilagajanje živali novemu okolju. Sovjetski zoolog Sorokin je leta 1958 iz Kalininske oblasti, severozahodno

od Moskve, kamor so enoka naselili, opisal kar novo podvrsto *N. p. kalininensis*.

2. Enok Slovenije še ni naselil v celoti. Če bomo pazljivo spremljali njegovo širjenje, bomo ugotovili, kje potekajo njegove selitvene (migracijske) poti in kateri slovenski predeli nudijo tujim vrstam najmanj odpora. Pri pižmovki, katere usoda je podobna enokovi, smo to priložnost zamudili, zato tega ne storimo še enkrat.

3. Mnenja o tem, koliko je enok škodljiv mali divjadi, so si sicer različna, kaže pa, da v tem pogledu ni povsem nedolžen. Za nas je seveda pomembno, kako se bo obnašal v Sloveniji. Zato bo potrebno zbirati enokove želodce in njihovo vsebino pazljivo analizirati. Tu pa nas tepejo tudi grehi iz preteklosti: zelo slabo namreč poznamo pre-

hrano enokovega glavnega tekmeča — jazbeca. Raziskave bodo lahko dale dokončen odgovor šele tedaj, če bomo ob biologiji enoka poglobili tudi poznavanje življenja našega jazbeca. Šele takrat bomo lahko precenili, kakšno mesto in kolikšen prostor naj bo odmerjen enoku pri nas.

VIRI:

Bruchölz, S.: Buch der Hege. Haarwild. VEB Deutsch. Landtierforschungsverlag, Berlin, 1973.

Petrov, B.: »Šakuc — mangut?« Lovačke novine, VIII, 7 (168), p. 6, Novi Sad, 1969.

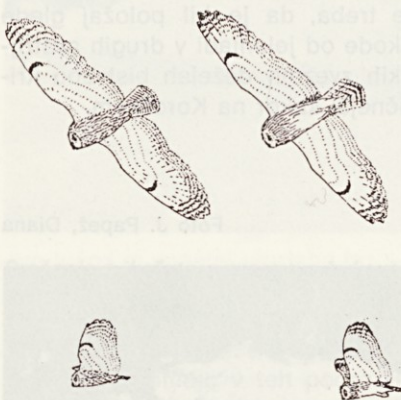
Viro, P., H. Mikkola: Food composition of the raccoon dog *Nyctereutes procyonoides* Gray, 1834 in Finland. Zeitschr. Säuget. 46 (1): 20—26, 1981.

Walker, E. P.: Mammals of the World. Vol. II. Third ed. John Hopkins, Univ. Press. London 1975.

Razpoznavanje težko razločljivih vrst ptic

Mala uharica in močvirska uharica

V slovenskem besednjaku najdemo za tri od štirih pri nas živečih čopastih sov — ime uharica. To so velika, mala in močvirska uharica, četrta je veliki skovik. Kakor ime pove, se velika in mala uharica razlikujeta že po velikosti. Kakšna pa je razlika med malo in močvirsko uharico? Če se učimo razlikovati sove po priročnikih, kakršna sta Petersonov ali Heinzlov, da omenim samo ta dva najbolj priljubljena, posebnih zadreg niti ne pričakujemo. Zlahka ju ločimo po t. i. obrazni maski. Mala uharica ima tipični »mačji« izraz, k čemur poleg privzdignjenih »obrvi« še največ prispevata pokončni čopki. Močvirska uharica pa ima nekako »ovčji« izraz z neznatnima, poševno stoječima čopkama. Opazimo tudi, da

Zgoraj: Progavost spodnjega dela telesa male (levo) in močvirske (desno) uharice

Spodaj: Položaj peruti med letom male (levo) in močvirske (desno) uharice

Močvirska uharica (*Asio flammeus*)

Mala uharica (*Asio otus*)

ima mala oranžne, močvirska pa rume-ne oči.

Toda zgodi se, da v obdobju selitve opazimo na drevesu dremajočo sovo. Seveda barve oči v takem primeru ne moremo ugotoviti. Pač pa nam lahko pomaga drža telesa, ki je pri mali uharici pokončna, včasih presenetljivo stegnjena, pri močvirski pa domala vodoravna, vase potegnjena. Čopki pri obeh ostaneta v dremavici v značilnem položaju.

Drugače pa je med letenjem, ko mala uharica čopki povesi, pozno poleti pa ju za kakšna dva tedna tudi izgubi. Ptico, ki smo jo splášili, bomo opazovali od zadaj, v položaju, ki nam kaj malo pove. Zgovorneje se nam kaže med lovom, posebno kadar kot postovka lebdi v zraku. Mala uharica je črtkasta po vsem spodnjem delu, tako da deluje v zraku enotno temno obarvana, medtem ko je močvirska progasta le po prsni in zato učinkuje od spodaj kontrastno obarvana. Obe sovi imata progast rep, toda proge pri mali uharici, 8—9 jih je, so zanikrne in,

četudi rahlo valovite, bolj ali manj prečne. Pri močvirski jih je manj, vsega 4—5, zato so pa veliko močnejše in kot puščice usmerjene proti koncu repa. Če znamo pozorno opazovati, nam ne bo ušla še ta-le pomembna nadrobnost: mala uharica drži peruti med drsenjem za plenom, pravokotno na lego telesa, močvirska pa ima pri tem peruti nagnjene za spoznanje naprej.

V obdobju gnezditve močvirska uharica lovi tudi podnevi in se tako pridružuje

čuku, kozači in malemu skoviku, ki so aktivni tudi podnevi. Močvirska uharica gnezdi na tleh, za razliko od male uharice, ki gnezdi na drevju, najraje na smreki. Ni znano, če močvirska uharica sploh še gnezdi v Sloveniji. Podatke zbira Društvo za opazovanje in proučevanje ptic v okviru svoje večletne raziskave s popularnim imenom »Ornitološki atlas«. Opazovanje poteka letos, prav zaradi zgodnjega gnezdenja sov, že od februarja dalje. Komur bi povzročalo težave razlikovati

lesno sovo in tu obravnavani sovi, naj bo pozoren na to, koliko »prstov kažejo« te ptice na koncu peruti. Obravnavani sovi imata zajedo na enem samem peresu, kažeta torej en sam »prst«, lesna sova pa jih kaže kar pet.

Sove vseh vrst so zaščitene skozi celo leto. Po odredbi predpisana odškodnina za ulovljeno oz. ubito sovo kate-rekoli vrste je — 5 000 din (Ur. list SRS, št. 22/1981).

Iztok Geister

Nekatere izkušnje z novimi smernicami za gojitev velike divjadi

Poročilo s 30. medpokrajinske lovske konference v Völsu, 24. 10. 1981

(Nadaljevanje in konec)

Andrej Levičnik

JELENJAD

Koroška lovska zveza — Avstrija

Na avstrijskem Koroškem ugotavljajo, da je tudi pri njih po vojni prišlo do močne prostorske razširitve in zvečanja številčnosti jelenjadi.

Posledica tega sta bila znatno zvečanje škode od jelenjadi in postopno slabšanje kakovosti jelenjadi.

Prišlo je do soočenja z gozdarstvom, a ne le na Koroškem, marveč po vsej Avstriji. Pripomniti pa je treba, da je bil položaj glede škode od jelenjadi v drugih avstrijskih zveznih deželah bistveno kritičnejši kakor na Koroškem.

Konferenca delegatov avstrijskih deželnih lovske zvez je zato spomladi 1970 imenovala odbor, katerega naloga je bila, odpraviti kritičen porast škod od divjadi ter doseči boljšo kakovost jelenjadi.

Tako je prišlo do izoblikovanja smernic za lov na jelenjad, ki v bistvu temeljijo na starostnih razredih na izdatnejšem poseganju med košute in mlado jelenjad, medtem ko je treba zrelim živalim v glavnem prizanašati. Omenjene smernice so stopile v veljavo v začetku lovskega leta 1975/76.

Na avstrijskem Koroškem je dovoljeno loviti jelenjad le v okviru odstrelnih planov, ki jih določi oblast in temeljijo na smernicah. Smernice predvidevajo spolno razmerje 1 : 1.

Jeleni samci se delijo v starostne razrede:

III. razred (mladi) so jeleni od dopolnjenega prvega do petega leta starosti. V tem razredu je treba odstreliti šibke šilarje, vse vilarje, šesterake s podpoprečno razvitim rogovjem, nepravilne osmerake s podpoprečno razvitim rogovjem in vse ledniške osmerake. Odstrel kronskih jelenov tega razreda ni dovoljen.

II. razred so jeleni od vštveti petega do desetega leta starosti. Delijo jih na II A in II B.

Jelenjad

Foto J. Papež, Diana

II A so jeleni z najmanj osmimi paročki in s starosti primerno maso rogovja, ki obetajo, da bodo dosegli gojitveni cilj. Vsem takim jelenom je treba brezpogojno prizanašati.

II B (za odstrel) so jeleni z neustrezno (preskromno) maso rogovja ter s tankimi ali kratkimi vejami; zlasti vsi šesteraki in nepravilni osmeraki.

I. razred (za odstrel) so jeleni od vštrevši desetega leta starosti dalje. Razdelitev na IA in IB jelene so opustili.

Pri košutah in teletih obeh spolov odstreljujejo načelno najšibkejše živali. Pri šibkih vodečih košutah ali pri košutah, ki vodijo šibka ali pozno povržena teleta, je treba odstreliti tele in košuto. Podaljšanje lovne dobe na košute in teleta je lovcem omogočilo, da lažje in bolje izpolnijo plan odstrela košut in telet. Od leta 1974 dalje traja lovna doba na košute in teleta od 1. julija do 31. decembra, lovna doba na jelene pa od 16. avgusta do 31. decembra.

V sedmem letu veljavnosti novih smernic za gospodarjenje z jelenjadjo so na avstrijskem Koroškem ugotovili, da so se dobro obnesle. Iz statističnih podatkov je razvidno, da se je število uplenjene jelenjadi do leta 1977 nenehno povečevalo, nakar se je močno zmanjšalo. Izdaten padec je zlasti v letih 1979 in 1980.

Izdatno zmanjšanje gostote jelenjadi ter vzpostavitev uravnovešene sestave (strukture) sta po njihovem prepričanju privedla do bistvenega izboljšanja kakovosti rogovja, vendar ne toliko pri vrhunskih jelenih, kakor v poprečju.

Tako se je poprečna ocena najboljših štiridesetih jelenov od 1973. do 1981. leta povečala od 174,7 na 183,1 točke, pri najboljših 50 jelenih pa v istem času od 172,6 na 180,4 točke.

Z lovskopolitičnega stališča so nove smernice privedle tudi do pomiritve na področju odnosov gozd — divjad.

Vendar sedaj ugotavljajo druge probleme.

Izdatno zmanjšanje gostote jelenjadi v glavnih predelih s to divjadjo je privedlo do zelo občutnega razredčenja v obrobni delih, kjer ponekod jelenjadi sploh ni več.

Srečanje s košuto v marcu v bukovem gozdu

Foto J. Papež, Diana

Zaradi tega imajo v teh področjih opravka z določenim nezadovoljstvom lovcev (tudi zaradi zakupnega sistema lovišč, zakupnina je namreč zelo visoka in če lovec zakupnik ne more odstreliti ustrezne količine divjadi, je nezadovoljen). Zato so v zadnjem letu nekoliko zmanjšali odstrel in razmišljajo o manjših spremembah smernic. Gre namreč za problem populacijsko-biološke narave. Ker so (pravilno) lovcem razlagali, da je potrebno posegati predvsem v razred mladih — mlade jelene je pa mnogo lažje upleniti kakor starejše in stare — je odstrel jelenov ponekod občasno zajel nad 80 % živali iz raz-

reda mladih (to je do petega leta starosti). Tak odstrel pa lahko popači starostno sestavo (strukturo) populacije jelenjadi.

Lovska zveza
Južne Tirolske — Italija

Smernice za odstrel jelenjadi so stopile v veljavo leta 1975. Odstrel planirajo v razmerju 1:2 (jeleni: košute in teleta obeh spolov).

Dovoljenje za odstrel jelenov lovstva oblast izda le, če se dokaže, da je morebitno neizpolnjen odstrel košut in telet iz prejšnjega leta izpolnjen v tekočem letu in če je bila tudi že uplenjena polovica za teko-

če leto predvidenih košut in telet. Za odstrel planirajo:

C jelene — vse šibke šilarje in vi-larje,

trofejne jelene — vse, ki niso oce-njeni kot C jeleni.

V obdobju 1976—1980 so uplenili poprečno letno 19 C jelenov (9 %) in 182 trofejnih jelenov (91 %).

Ocenjujejo, da se je številčnost je-lenov od leta 1976 do danes zmanj-šala za okoli 29 %.

Košute in teleta

V obdobju 1976—1980 so uplenili po 269 košut (60 %) in 176 telet (40 %) na leto.

Ocenjujejo, da se je številčnost pri košutah in teletih od leta 1976 do leta 1980 zmanjšala za okoli 23 %. Smernice za odstrel jelenjadi, ki jih je določila njihova deželna lov-ska zveza, predvidevajo še nadaljnje zmanjšanje populacije jelenjadi, kar predvsem zahtevata kmečka zveza in gozdna uprava. Izkušnje, ki so jih pridobili, kažejo, da bi bilo treba te smernice tako spre-meniti, da bi dali večji poudarek odstrelu C jelenov in sploh — go-jitvenemu odstrelu, ter da bi od-strel planirali na večjem prostoru.

Lovska zveza Furlanije-Julijske krajine — Italija

V tej pokrajini se je jelenjad po-javila prvič v razdobju 1910—1915, potem pa se je počasi razširila po provinci Udine. V provincah Por-denone, Gorica in Trst je jelenjad zgolj prehodna (občasna) divjad. Zato o večjem odstrelu na celotnem območju Furlanije-Julijske krajine ne moremo govoriti. Uple-nijo le po nekaj deset jelenov in košut. Kljub temu pa imajo dokaj natančne smernice za gojitev je-lenjadi:

Planiranje odstrela

a) Gostota populacije mora biti glede na zemljepisno lego in veli-kost lovnih površin ustrezna zahte-vam gozdarstva in kmetijstva.

b) Ob optimalni številčnosti popu-lacije je treba ohraniti pravilno spolno razmerje.

Pri sestavljanju odstrelnega plana je treba upoštevati naslednje:

a) Ohraniti spolno razmerje 1 : 1.
b) Z odstrelom posegati v razred mladih, pri čemer je treba priza-našati živalim z dobrimi dednimi zasnovami. Povsem je treba priza-našati srednje starim jelenom.

c) Odstreljevati v prvi vrsti bolne

in šibke, a tudi preštevilne živali.
d) Lovna doba na jelenjad traja od 1. avgusta do 30. novembra.

Razvrstitev jelenov (še le predlog)

Razred A so za odstrel še ne zreli jeleni, jeleni z dobrimi telesnimi lastnostmi, nosilci dobrih dednih zasnov.

Razred B so za odstrel primerni jeleni, bolni in slabo razviti mladi jeleni, nosilci slabih dednih last-nosti in stari jeleni v upadanju.

Lovska zveza province Trento — Italija

Lov na jelene je tudi v tej deželi novost. Jelenjad se je tod razširila še le v zadnjih 20 letih. Zato je te divjadi še zelo malo. Lovcu posa-mezniku lov na jelenjad ni dovo-ljen, pač pa v spremstvu lovskega čuvaja. Lovna doba je od 1. sep-tembra do 30. novembra.

Da bi pospešili širjenje in razmno-ževanje jelenjadi, so tudi oni izdali smernice.

Odstreljujejo:

— prvenstveno jelene od vključno deseteraka naprej,

— kasneje tudi druge jelene, ven-dar ne kronskih,

— pri odstrelu jelenov in košut mo-rajó zagotoviti spolno razmerje 2 : 1 (jeleni — košute),

— v loviščih, kjer je dovoljeno od-streliti 3 jelene, je eden izmed njih lahko kronski.

Z a k l j u č e k

Na kratko smo vas seznanili s smernicami za gojitev (zlasti o od-strelu) velike divjadi pri sosednjih lovskih organizacijah onstran državne meje kakor tudi s prvimi izkušnjami pri izvajanju smernic. Primerjava z našimi gojitvenimi smernicami se kar sama od sebe ponuja. Ob tem moramo pripom-niti, da so naše smernice v veljavi še le dve leti. Zato je še prekratek čas za kakršno koli resnejšo anali-zo ali primerjavo. Morali bomo po-

čakati vsaj do konca petletnega obdobja. Vendarle pa lahko že raz-mišljamo o naših smernicah, še zlasti ob primerjavi s praktičnimi iz-sledki naših sosedov na biotopih, ki so zelo podobni našemu.

Ob gamsu se nam zdi, da bodo z ozirom na prakso tudi pri nas po-trebne določene dopolnitve in iz-boljšave. Razmisliti moramo pred-vsem, ali je tako velik (20%) od-strel v II. starostnem razredu zares ustrezen. Zlasti, ker nikjer v Alpah, tj. v enakem biotopu kakor pri nas, ne planirajo tako visokih odstotkov odstrela v tem razredu. V praksi pa je pri nas v zadnjih letih ta odstotek še znatno večji, saj ponekod odstrelimo iz II. razreda tudi 60 % in več gamsov celotnega planira-nega odstrela te divjadi.

Smernice za gojitev srnjadi so pa po našem prepričanju — gledano predvsem iz strokovnega vidika — gotovo med najboljše izdelanimi, zlasti če jih primerjamo z že ugo-tovljenimi izkušnjami nekaterih lov-skih zvez alpskega prostora. Če jih bomo dosledno izvajali, smo pre-pričani, da uspehi tudi pri nas v SR Sloveniji ne bodo izostali.

Podobne ugotovitve veljajo tudi o smernicah za gojitev jelenjadi, ki so strokovno na višini. Razmisliti pa moramo o gostoti populacije jelenjadi na posameznem področ-ju, zlasti z vidika drugih uporabni-kov prostora (gozdarstvo, kmetij-stvo itd.). Odločiti se bomo morali za rajonizacijo jelenjadi v posamez-nih predelih.

Prizadevati si bomo morali, da bi predvsem z družbenimi dogovori te in podobne probleme čimbolje raz-rešili v korist divjadi in okolja.

So divji prašiči degenerirani?

Po U. Watchikowskyju, Jäger 2/1981 — priredil Blaž Krže

Ponekod v vseh letnih časih vidimo pisane mladičke — pujske, torej povsem mlad prirastek. Je to nenaravno? Morda pa tako divji prašiči pravilno reagirajo na okolje? Mladi lovci pogosto ob raznih priložnostih slišijo »pravljico« starih lovcev o degeneraciji divjadi. Že pred pol stoletja so v Harzu slabo kakovost jelenjadi ali pa gumbarje pri srnjadi pripisovali degeneraciji, ki naj bi bila posledica križanj v sorodstvu. Vendar je ta »teorija« sedaj pri kraju. Sedaj imajo v Harzu, pa tudi drugje v ZR Nemčiji, kapitalne jelene, le pustiti jih je treba, da dozori, in pozimi jih je treba krmiti. Lovec Vogt, v obori »Schneeberg«, in kasneje Albrecht Bavarski sta s krmljenjem vzgojila kapitalne srnjake. In na otoku Fehmarn naseljena srnjad, ki je izvirala iz prednikov poprečne kvalitete, je dosegla izredno telesno težo in močno rogovje. O degeneraciji (izroditvi) parkljaste divjadi danes težko resno govorimo. Izjemni pa so nekateri pojavi pri divjih prašičih.

Pod pojmom degeneracija je razumeti negativne dedne spremembe, ki povzročajo neodpornost živali v boju za obstanek. Takšne dedne spremembe nastanejo z mutacijami, kar pomeni — s spontanimi spremembami kromosomskih genov, ki so nosilci dednih lastnosti, oziroma z vplivom raznih dednih lastnosti. To je vsakodnevno, vendar komaj opazen življenjski pojav. Brez predaha namreč narava preizkuša nove življenjske oblike — nove lastnosti. Ta poizkus se 999-krat ponesreči — mutacija (dedna genetska sprememba) v borbi za obstanek podleže.

Enkrat pa naravi le uspe. Novooblikovana, za življenje pozitivna dedna lastnost tej živali da prednost pred njenimi vrstniki. Takšna žival laže živi in uspešneje zreja svoj prirastek, ki je pogosto tudi številnejši. Vse oblike življenja so zadnje v množici tako posrečenih mutacij. Živali s takšnimi lastnostmi so bolj prilagojene okolju oz. njegovim

številnim vplivom, kot so podnebje, sovrstniki, prehrana in drugo.

Obdobje poleganja je izrazit primer, kako se divje živali prilagajajo okolju. To prilagajanje pa je sestavljeno iz vrste kompromisov. V zgodovini razvoja živalstva so se oblikovala posebna obdobja poleganj oz. paritev, kar je zelo vplivalo na ohranitev vrst. Za uspešen razvoj mlade živali je potrebna vrsta pomembnih vplivov. Mlada žival potrebuje tudi toploto in kritje. Nadalje mora imeti dovolj časa, da se zaradi »toplotno-tehničnih« razlogov do pričetka zime ustrezno telesno razvije. Mati npr. rabi bogato, raznovrstno hrano, da lahko mladiču da dovolj mleka. Manj pazorna je narava do živali moškega spola. Z ozirom na potrebe po materi in očetu mladič laže pogreša očeta kakor mater. Tako je npr. narava gamsu določila izčrpavajoč

prsk v novembru, na začetku zime, za srno pa je poskrbela v tem času s trikom embriotenije,* s predahom pri razvoju plodu (v času nosečnosti).

V prenaseljenih okoljih mnogi samci jeleni, gamsi, vapitiji ipd. po pozni paritvi telesno izčrpani zime ne prežive, kar povzroči občutno spremembo spolnega razmerja v korist samic v populaciji.

Divji prašiči niso tesno navezani na časovno čvrste roke (termine) poleganja mladičev. Sicer prevladuje poleganje mladičev v mesecih marcu in aprilu, ugotovljeno pa je, da imajo svinje mladiče tudi v dru-

gih mesecih. Ali na to lahko vpliva vrsta sama ali pa se morda sproti spreminja dedna zasnova za poleganje v najustreznejšem času?

Divji prašiči sami preprečujejo parjenje v sorodstvu

Kolikor bi poleganje mladičev v »nepravem roku« (nepravem terminu) povzročalo kvarne posledice vrsti, bi se to jasno moralo odražati na populaciji. Ali bi divji prašiči telesno nazadovali, ali pa bi se jim življenjski prostor zmanjševal. Dogaja pa se prav nasprotno. Odstrel se povečuje, prav tako tudi razširjenost, saj življenjski prostor divjega prašiča sega že od Azije do mrzlih nordijskih pokrajin. Prirastek divjega prašiča je dejansko velik. Pogosto preseže še tako dobro zastavljene načrte in ga spremembe v roku poleganja (terminu poleganja) ne zmanjšujejo. Izgubo nekaterih dednih zasnov bi lahko iskali npr. v križanju v sorodstvu. S križanjem v sorodstvu bi se lahko pospeševali negativni dedni vplivi. Brez ozira na komplicirane genetske pojave pa je potrebno omeniti, da narava sama z raznimi pojavi v medsebojnih odnosih preprečuje sokrvje. Švicarski biolog Bärtschi to pojasnjuje: Enoletne svinje (lanščaki) lahko ostanejo v »materinem tropu«, medtem ko morajo enoletni merjasci zapustiti prvotni življenjski prostor, kar je pomembno za pravilno razporejanje dednih lastnosti. Popolnoma enako obnašanje je ugotovil raziskovalec Georg B. Scheller pri proučevanju levov. Tudi mlad lev mora zapustiti prvotni revir in si poiskati svoj nov življenjski prostor, medtem ko mlade levinje lahko ostanejo.

Zelo pomembno za neokrnjene socialne odnose pri divjih prašičih je naravna sestava (struktura). Pri tem je dejstvo, da skoraj povsod primanjkuje zrelih merjascev. Zoolog prof. Herre iz Kiela ne izključuje,

* Embriotenija ali embrionalna diapavza = zarodek se pozimi nekaj mesecev (v nelagodnih okoliščinah) ne razvija.

Odstrel vodeče svinje ne bi bil le nelovski, ampak tudi prekršek proti gojitvenim smernicam

Foto E. Mihevc, Diana

da pomanjkanje socialno in telesno zrelih merjascev povzroča, da svinje oplodijo že merjasci lanščaki, ki jih pač nihče ne odganja. Pri tem seveda lahko oplode tudi svoje enako stare »sestre«.

V prvobitni naravi izbira seveda poteka pod drugačnimi pogoji. Mnogo mladičev kmalu pogine; v pragozdnem področju Bialoveže (Poljska) samo 8% vseh poleženih mladičev — svinjic dočaka spolno zrelost in se prasi. Vse druge so žrtve velikih zveri, bolezni in lakote. Kakšen vpliv pa imajo v bistvu volk, ris ali medved na izgube in dednost divjih prašičev?

Vpliv velikih zveri

Odsotnost velikih zveri mnogi razlagajo kot vzrok degeneracije tudi pri divjih prašičih. Po drugi strani pa ne smemo verjeti, da volk, ris ali medved na populacije divjadi vplivajo idealno oz. tako, kakor si načrtujemo v idealnih gojitvenih smernicah. Tudi v okoljih, kjer so ris, medved in volk pogosti — kakor npr. v pogorju Bieszczady (Poljska) — se dogaja, da divje svinje polegajo v »nepravem času«. Seveda so pujski, poleženi v takem času, zlasti v ostrih zimah sorazmerno lahek plen zveri. Do-

gaja pa se tudi, da pozimi poginejo zaradi lakote, ob slabih gozdnih letinah. Vendar pa se po milih zimah v letih z bogatim gozdnim obrodnom pujski razvijajo tako hitro, da so že »predčasno« spolno zreli. Tudi tega zveri ne morejo spremeniti.

Vemo, da se volkovi le izjemoma lotijo odraslega merjasca. Zato merjasci praviloma prežive, lovci pa jih nato največkrat odstrele. Volkovi brez dvoma lahko učinkoviteje uravnavajo starostno sestavo (strukturo) kakor pa lovci in najbrž s tem preprečujejo tudi sokrvje (parjenje v sorodstvu).

Odločilnega pomena za rodnost je telesna kondicija matere. Stopnja prirastka je pogojena s spolno zrelostjo, številom mladičev in pogostostjo bukanja. O jelenjadi vemo, da je košuta praviloma prvič oplodjena v drugem letu življenja in da vsako leto poleže eno tele. Škotska jelenjad na otoku Rhum, ki živi v slabem biotopu in brez dopolnilnega krmljenja, je spolno zrela šele v petem letu starosti in ruk je vsako drugo leto; to pa ni degeneracija, pač pa prilagajanje preobremenjenemu in s hrano skromnemu okolju. S tem se prepreči tudi pogin mnogih telet. Število mladičev se tako uravnava po prehranjevalnih možnostih v okolju. To je zlasti

očitno pri divjem prašiču in lisici, ne tako izrazito pa pri jelenjadi. In končno je od prehranjevalnih možnosti odvisna tudi spolna zrelost.

Vse tiči v prehrani

Divji prašiči so nedvomno edina divjad, ki nepričakovano bogato prehranjevalno možnost kar najizdatneje izkoristi. Nabere si znatno večjo zalogo toščke kakor divjad drugih vrst. Najboljše življenjske možnosti pa ima seveda ob kmetijskih površinah.

Za populacijska gibanja pri divjem prašiču so značilne izjemno velike izgube v hudih zimah in skokovit prirastek v ugodnih razmerah. Njegova življenjska sposobnost je v doslednem izkoriščanju povečanih prehranbenih možnosti ob bogatem obrodu gozda ali ob ugodnih možnostih za prehranjevanje na kmetijskih površinah. To se ne odraža zgolj v številu mladičev v posameznem leglu, pač pa tudi v zgodnji spolni zrelosti svinj ali celo v dvakratnem bukanju v enem letu. To ni degeneracija, nasprotno, to divjemu prašiču omogoča obstoj v kulturni krajini srednje Evrope, kljub skromnim gojitvenim ukrepom in nepriljubljenosti pri kmetijcih in kmetovalcih.

Tretjič po lovskih smučinah v Hotedršici

Boris Leskovic

Zadnja zima nas ni preveč obdarila s snegom. Začel je kmalu izginjati in v januarju so bile odpovedane domala vse zimsko-športne prireditve. Le lovsko-športna prireditev »Tretjič po lovskih smučinah« v Hotedršici je bila ena izmed redkih, ki ni odpadla oz. ni bila preložena. Organizatorica Lovska družina Hotedršica je nekaj dni pred tekmovanjem napela vse moči, da so lovci-smučarji, prav tako pa tudi rekreativci in pionirji lahko tekmovali.

Vabilo na lovske smučarske teke v Hotedršici so objavili poleg glasila Lovec tudi Nedeljski dnevnik, Delo, Kmečki glas in Radio Ljubljana. Že tretjič po vrsti je to januarско nedeljo, 24. 1. 1982, zaživel ta prikupna notranjska vas ob robu mogočnih iglastih gozdov Hrušice in Trnovskega gozda. Požrtvovalni

Start v Hotedršici

Foto F. Moljk

ČASTNI ODBOR:

Predsednik: Rado Pehaček
Podpredsednik: Lojze Briški
Člani: Zvone Šemrl, Karel Leskovic, Samo Oblak, Božo Šipka, Ljuban Zadnik, Bojan Škrk, Miro Rupnik, Rudi Pizzulin, Peter Popovič

ORGANIZACIJSKI ODBOR:

Predsednik: ing. Franc Godina
Podpredsednik: Vojko Šemrov
Tajnik: Vlado Puc
Tehnični vodja: Jože Omerzu
Finance: Franc Slabe
Vodja proge: Boris Filipič
Vodja kontrole: Marko Vihtelič
Vodja zvez: Andrej Logar
Zdravstvo: ZD Logatec, dr. Jože Skvarča
Promet: PM Logatec, Jože Selšek
Reklama: Franc Moljk, Boris Leskovic
Prehrana: Jože Nagode
Predstavnik KS Hotedršica: Jakob Nagode
Predstavnik DPO Hotedršica: Dominik Vavken
Predstavnik LD Hotedršica: Jože Šemrov
Predstavnika KŠD Hotedršica: Konrad Merlak, Jože Logar

organizatorici je kljub pomanjkanju snega, ki je nevarno izginjal in se je na prisojnih mestih moral že povsem umakniti kopninam, uspelo pripraviti tekaško progo. Sicer proga ni bila tako dolga, kot so prvotno predvidevali, ampak nekoliko krajša. Mnoge krpe brez snega so Hotenjci morali pokriti s snegom, ki so ga pripeljali od drugod, da so sklenili progo. Priskočila je na pomoč tudi ohladitev, ki je nastopila na predvečer prireditve, da je narejena proga zdržala do tekmovanja.

Ob 9. uri dopoldne, uro pred pričetkom, sta se sestala v gostilni Turk častni in organizacijski odbor tretjih lovskih smučarskih tekov. Prisotne je pozdravil predsednik častnega odbora general Rado Pehaček, ki je po krajšem nagovoru dal besedo Bojanu Škrku, članu predsedstva skupščine Lovske zveze Slovenije in članu častnega odbora te prireditve. Škrk je izrazil vse priznanje in pohvalo Lovski družini Hotedršica, ker je vnesla v lovstvo novo pobudo za športno udejstvovanje članov lovske organizacije. Da je potreba po tovrstni aktivnosti med lovci še posebej prisotna, je dokazala množična udeležba lovcev kakor ostalih ude-

ležencev. Letos je nastopilo okoli štiristo tekmovalcev. Skupen nastop lovcev in nelovcev je tudi zelo primerna oblika podružbljanja lovstva v naši samoupravni socialistični družbi. Morda je prav LD Hotedršica prispevala največ, da v vodstvu Lovske zveze Slovenije resno razmišljajo, da bi vzgojo in izobraževanje v lovstvu razširili tudi na športno področje.

Ura, rezervirana za zadnje besede pred tekmovanjem, se je iztekla in odpravili smo se na start, ki je bil letos iz omenjenih razlogov proč od vasi, na obrobku iglastih gozdov, ki so varovali pripravljeno tekaško progo.

Ko so mi po startnem strelu, ki ga je izstrelil general Pehaček, izginili izpred oči zadnji tekmovalci, sem si lahko natančneje ogledal delovne uspehe prirediteljice. Vidno je bilo skupno delo krajanov, lovcev, gasilcev, pripadnikov JLA, milice, TO, CZ. Vsakdo je imel svojo zadolžitev in opravljene naloge so se zlivale v končni uspeh. Očitno so postali vsakoletni smučarski teki v Hotedršici praznik te vasi, še več, praznik logaške občine.

Tudi letos je organizatorica izdala ličen bilten in serijo 4 značk. Za zmagovalce so bili pa na govorni-

Pokal Lovske zveze Slovenije je za LD Begunjščica prevzel Zdravko Knific. Izročil mu ga je Bojan Škrk, član predsedstva skupščine LZS Foto F. Moljk

škem odru pripravljene številni pokali in medalje.

Gledalcev je bilo veliko. Z nestrpnostjo so, kljub mrazu, potrpežljivo čakali na prve tekmovalce, ki so se bližali cilju. Za najboljšimi so še celo uro smučali skozi cilj tisti, ki telesno niso bili tako dobro pri-

pravljene. Upoštevali so pravilo, da je sicer važno zmagati, a še važnejše sodelovati. Organizatorica je poskrbela tudi za okrepčilo, saj je vsak tekmovalac dobil na cilju vroč čaj in lovski golaž.

Ob 13. uri so z govorniškega odra pred Kulturnim domom v Hotedršici razglasili zmagovalce. Še isti večer je o tekmovalstvu poročala ljubljanska televizija, rezultati tekmovalstva pa so bili naslednji dan objavljeni v dnevniku Delo. Letos je prehodni pokal pokroviteljice ljubljanske Agrotehniko-Grude osvojila tekmovalna ekipa Lovske družine Hotedršica, kar je še posebej vzradostilo domačine. Izmed vseh tekmovalnih skupin je hotedrška LD zbrala največ točk. Drugouvrščena LD Begunjščica pa je v trajno last prejela pokal Lovske zveze Slovenije. Pokale so prejeli tudi lovci in nelovci zmagovalci vsake starostne skupine. Prvi trije vsake starostne skupine so prejeli zlato, srebrno ali bronasto medaljo in prvih pet vsake skupine diplomu. Prav tako so prejeli priznanja in medalje najboljši rekreativci in pionirji.

Če potegnemo iz dosedanjih treh lovskih smučarskih tekov zaključek, ugotovimo:

V kratkem času — treh let — je prireditve »Po lovskih smučinah« v Hotedršici presegle okvir krajevne lovsko-športne prireditve in postala osrednje srečanje ne le lovcev-smučarjev, ampak tudi drugih delovnih ljudi, ki čutijo potrebo po tovrstni krepitvi telesnih in duševnih sposobnosti.

To zgovorno dokazuje vsako leto

številnejša udeležba lovcev, rekreativcev in pionirjev. Vse to je nedvomno preseglo pričakovanje organizatorice, kar ji je vsekakor velika spodbuda in obveznost za nadaljnje delo.

Lovski družini Hotedršica moramo čestitati k vzorni in uspešni izvedbi te zimske lovsko-športne manifestacije. Prizadevajmo si, da bi pri nadaljnjem delu, pri pripravi bodoče tovrstne prireditve, dobila širšo pomoč celotne lovske organizacije!

Uspehi III. lovskih tekov v Hotedršici 1982

Prehodni pokal Agrotehniko-Grude (pokroviteljice): LD Hotedršica
Pokal Lovske zveze Slovenije: LD Begunjščica
Pokal Agrotehniko-Grude: LD Kobarid
Pokal Zveze lovskih družin Ljubljana: LD Hotedršica

Najboljše lovske družine (upoštevanih 10 tekmovalcev)

1. LD Hotedršica
2. LD Kobarid
3. LD Begunjščica
4. Agrotehniko-Gruda
5. LD Stol — Žirovnica

Najboljše ekipe lovskih družin (tričlanske)

1. LD Begunjščica
2. LD Kobarid
3. LD Hotedršica
4. Agrotehniko-Gruda
5. LD Stol — Žirovnica

I. starostna skupina: (lovci do 30 let)

1. Pavel Šterk, LD Predgrad
2. Darko Melinc, LD Kobarid
3. Franc Miklavčič, LD Poljane
4. Boris Kozinc, LD Stol-Žirovnica
5. Milan Gornik, LD Grahovo

II. starostna skupina: (lovci od 30 do 40 let)

1. Marjan Brojan, LD Begunjščica
2. Zdravko Knific, LD Begunjščica
3. Brane Kozinc, LD Stol-Žirovnica
4. Alojz Strle, LD Iga vas
5. Janez Kocijančič, LD Begunjščica

III. starostna skupina: (lovci od 40 do 50 let)

1. Branko Dežman, LD Storžič
2. Friderik Hren, Agrotehniko-Gruda
3. Dušan Šturm, LD Kobarid
4. Marjan Omerzel, Agrotehniko-Gruda
5. Jože Strle, LD Gornje jezero

IV. starostna skupina: (lovci nad 50 let)

1. Vinko Martinčič, LD Lož-Stari trg
2. Jože Šemrov, LD Hotedršica
3. Viktor Treven, LD Hotedršica
4. Božo Zorman, LD Kobarid
5. Andrej Levičnik, Lovska zveza Slovenije

Vrste in dolžine smučarskih tekov ter starostne skupine tekmovalcev

I. Smučarski tek za lovce na 20 km (15 km)

1. skupina: lovci do 30 let
2. skupina: lovci od 30 do 40 let
3. skupina: lovci od 40 do 50 let
4. skupina: lovci nad 50 let (15 km)

II. Smučarski tek za nelovce (rekreativce) na 20 km

1. skupina: ženske do 30 let
2. skupina: ženske nad 30 let
3. skupina: moški do 40 let
4. skupina: moški nad 40 let

III. Pionirski smučarski tek na 6 km

Pionirke in pionirji, do 15. leta starosti

IV. Trimski smučarski tek za nelovce (rekreativce) na 6 km

Tekmovalke in tekmovalci vseh starosti

Opomba: Zaradi pomanjkanja snega so bile proge nekoliko krajše, zato so bili tekmovalni časi ustrezno boljši. Iz tega razloga pri tekmovalcih nismo navedli časovnih rezultatov.

Republiška tekma po krvnem sledu – Pleničarjev memorial – in PNZ barvarjev

Leo Fabiani, kinološki sodnik

Tudi lansko prireditev — Pleničarjev memorial je, v sodelovanju z DLPŠ, organiziralo LKD Ljubljana. Tekma, ki je bila združena s PNZ barvarjev, je bila po programu kinoloških prireditev KZS 7. 11. 1981 v lovišču LD Grosuplje. Ker je bila tekma za lovske pse vseh pasem, smo bili za ocenjevanje na njej delegirani kinol. sodniki iz vseh lovskih pasemskih skupin: Henrik Vadnov za delo barvarjev, goničev in brak-jazbečarjev; Orest Bordon za ptičarje; Vinko Foršček za jamarje: avtor tega poročila pa za barvarje in jamarje. Ocenjevali smo dosledno po Pravilniku za ocenjevanje dela psov krvsledcev.

Kot določa omenjeni pravilnik, smo sledove polagali dan pred tekmovanjem s pikljanjem jelenje krvi. Tako so sledovi »počivali« 18 do 20 ur, medtem pa jih je prekrizala neranjena divjad in s tem otežkočila delo psov po krvnem sledu. Teh zapeljevalnih sledov, kakor jih imenujemo, je tudi na naravnem krvnem sledu veliko in so za občutljiv pasji nos nedvomno bolj vabljivi kakor starejši sled, ki ga puščamo s pikljanjem krvi. Prav tu pa se najbolje pokaže, kako je pes šolan za delo po strelu.

Revir, ki nam je bil na voljo, je bil v ta namen zelo primeren, saj so bili sledovi položeni najprej po travniku, nato po visokem, mešanem gozdu. Za tekmo so bili prijavljeni 4 psi, en sam (1) pa za PNZ. Zato smo prejšnji dan položili 6 sledov; šesti je bil rezervni. Pri polaganju sledov smo pazili, da bi imeli vsi tekmovalci čim bolj enake pogoje. Vsi sledovi so bili dolgi po 500 m in za vsak sled smo porabili 3 dl krvi.

V soboto, 7. novembra, se je na zbornem mestu, poleg domačih lovcev in lovskih pripravnikov, zglasilo kar 7 vodnikov s svojimi psi. Žal smo morali sedmega, ki ni bil prijavljen, odsloviti. V imenu prireditelja je navzoče pozdravil vodja prireditve Borut Preinfalk, jaz pa sem razložil tekmovalna pravila in način ocenjevanja. Po žrebanju sledov smo se odpeljali na prireditveni prostor in že je odšel na sled prvi tekmovalec.

Sled št. 1 je izdeloval nemški prepeličar Boni z vodnikom Cirilom Nastranom iz Radomelj. Ta pes bi moral biti v poslušnosti, to je v splošni vodljivosti in strelomirnosti še nekoliko bolj utrjen. Tudi v odločljivosti ni pokazal največje zanesljivosti. Na nastrelu je sled lepo prijel in jo izdeloval z nizkim nosom. Težave pa so se začele pri prvih zapeljevalnih sledovih, ki so psa vlekli s pravega sledu. Sodnik je moral psa kar dvakrat popraviti, da je končno le pripeljal vodnika do mrtve srne na koncu sledu. Vendar vodniku plena ni niti pokazal niti ga ni obljajal. Tudi čuvanje plena ni bilo dovolj ostro.

Drugi je šel na sled hanovski barvar Brin oz. Bari, kakor ga lastnica Katarina Lukman iz Ljubljane imenuje. Pes je prosto vodljiv in prosto odločljiv. V obeh predmetih je dosegel največje možno število točk. Na sledu pa je pokazal nekoliko manj zanesljivosti. Po začetnih težavah je sled poprijel

in ga izdeloval zelo počasi. Nekajkrat je zašel s sleda, a se je sam popravil. Zelo precizno je izdelal obe kljuki in dobro nakazal ležišče. Žal pa se pred koncem umetnega sledu ni mogel odpovedati dahu neranjene srnjadi, ki je prečkala krvni sled. Zato je moral tu poseči vmes sodnik s popravkom. Zadnji del sledu je pes izdelal sprčen, medtem ko ga je vodnica čakala sto metrov od plena. Mrtvo srno je samo ovohal, nato pa se je začel obračati v smeri vodnice. Po slabih treh minutah se je vrnil k njej ter jo zelo lepo pripeljal do plena. Žal za to odlično delo kot pokazatelj ni mogel prejeti niti točke; za to disciplino namreč ni bil predhodno prijavljen. Pri čuvanju plena je odločno dokazal, da tujcu plena ne pusti vzeti.

Žreb je tretji sled namenil Jonu Podstenskemu-Džoniju, hanovrčanu, ki ga je vodil Janez Pernat iz Podlipoglav. V poslušnosti je ta triletni pes dobro utrjen. Prav tako zanesljiv je bil tudi na sledu. Kljub številnim zapeljevalnim sledovom je vodnika pripeljal do plena brez popravkov. Pri sledenju mu je očitati le preveč živahne odločnosti, kar pa seveda ni bila prepreka za najboljšo oceno. Zataknilo se je le na koncu, ko bi moral pokazati mrtvo divjad. Ko je pes prišel do srne, jo je ovohal. Tedaj pa je zaslišal nad seboj v bregu pomagače, ki so prinesli srno, in plena ni pokazal vodniku. Togotno se je obrnil proti pomagačem in začel lajati. Vodnik se je pritožil sodniku, ki ga je spremljal, češ da pes ni pokazal srne zato, ker je opazil ljudi-tujce preblizu mrtve divjadi. Sodniški zbor je ugovor sprejel; psa smo po tekmi v tej disciplini še enkrat preizkusili. Toda zaman. Tudi tokrat ni prišel po vodnika, da bi mu pokazal plen. Kljub temu pa je z drugim svojim delom na krvnem sledu zbral dovolj točk za prvo mesto.

Na četrtem sledu je sledila bavarka Bora Begunjska, z vodnikom Stipetom Čudino iz Ljubljane. Psica je dokaj umirjena in zelo navezana na svojega vodnika. Verjetno je bil to vzrok, da jo je prijavil za sledenje brez jermena in kot pokazalca. Kmalu pa se je pokazalo, da obema, vodniku in psici,

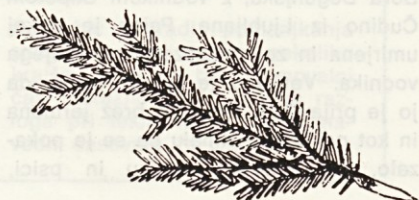

manjka še malo delovnega staža in tekmovalne rutine. Tako mora biti psica pri vodljivosti še oprčena. Pri odložljivosti je tokrat popolnoma odpovedala. Na sledu dela za svojo starost sicer dovolj načrtno, očitno pa je, da bi na slednem jermenu dosegla več točk. Vodnik se bo moral tudi potruditi, da bo primerno utrdil dobre zasnove, ki jih ima psica kot pokazač. Zadnji je tekmoval brak-jazbečar Bas z vodnikom Petrom Dimicem iz Ljubljane. Ta v vodljivosti in odložljivosti dokaj dobro šolan pes je za svojo starost dveh let zelo resen in miren. Na sledu je zanesljiv, čeprav je precej točk izgubil po vodnikovi krivdi. Na kljuki je namreč potegnil v pravo smer, vodnik pa ga je vlekel v nasprotno. Po dobrih petdesetih metrih je seveda sledil sodnikov popravek in temu primerno nižja ocena. Vodnik bo moral pri nadaljnjem šolanju tega psa nameniti več pazljivosti predvsem vedenju ob mrtvi divjadi. Pes namreč ni pokazal niti oblajal mrtve divjadi, pa tudi čuval je ni pred tujcem. Tekma je bila združena s PNZ barvarjev. Nanjo se je prijavil en sam vodnik, Kralj, s hanovrskim barvarjem. Psa je nekaj dni pred tekmo zadel avtomobil in posledice so bile še vidne. Morda pa je neuspehu botrovalo tudi premajhno poznavanje med psom in vodnikom, saj je lastnik dobil psa šele šest mesecev pred preizkušnjo.

Tekmo smo sklenili pri lovski koči LD Grosuplje. Ob ognju pred kočo so bili razglašeni uspehi:

1. Jon Podstenski — hanovrčan, vodnik Janez Pernat: 136 točk — I. ocena.
2. Brin — hanovrčan, vodnica Katarina Lukman: 116 točk — II. ocena.
3. Bas — brak-jazbečar, vodnik Peter Dimic: 96 točk — II. ocena.
4. Bora Begunjska — bavarka, vodnik Stipe Čudina: 68 točk — III. ocena.
5. Boni — nem. prepeličar, vodnik Ciril Nastran: 68 točk — III. ocena.

V imenu sodniškega zbora se zahvalim LD Grosuplje za gostoljubnost, vodji prireditve Borutu Preinfalku, gojitvenemu lovišču Ljubljanski vrh za jelenjo kri ter pomagačem, članom LD Grosuplje, ki so veliko pripomogli, da je prireditev tako dobro uspela.

Po lovskem svetu

Mednarodna lovska razstava v Dortmundu

Blaž Krže

Od 26. do 31. januarja 1982 je bila v Dortmundu v ZR Nemčiji velika lovska razstava, ki se je od večine tovrstnih prireditev ločila predvsem po tem, da na njej ni bilo lovskih trofejev.

Razstava je dala največji poudarek vsem tistim dejavnostim, ki so v neposredni ali posredni zvezi z gojitvijo in varstvom divjadi oz. njenega življenjskega prostora. Ta vprašanja so zlasti zaostrena v industrijsko razvitih deželah, kjer se tudi lovska organizacija z raznovrstnimi dejavnostmi dokaj uspešno vključuje v vse odločnejše družbeno gibanje za prvobitnost narave in njenega živega sveta. Ta dejavnost je bila na razstavi predstavljena predvsem s pregledom znan-

stveno-raziskovalnega dela na tem področju, založništva in strokovno-revialnega lovskega tiska v ZR Nemčiji. Razstava je predstavljala tudi nekaj določenih akcij, kakor npr. »rešimo vidro in njeno življenjsko okolje«.

Nemška lovska organizacija je veliko pozornost namenila tudi delu z mladino in to zlasti prek posebnih brošur; le-te bralce na zanimiv in poljuden način seznanjajo z vsemi oblikami življenja v naravi in z odgovornostjo človeka za njeno ohranitev.

Objavljene so bile zlasti nekatere ugotovitve znanstveno-raziskovalnega dela s področja male divjadi, ki je značilna za severno Porenje — Vestfalijo. Z njimi so bili objav-

ljeni tudi pozivi za razne aktivnosti, s katerimi je moč izboljševati življenjske razmere divjadi.

V ZR Nemčiji je skupno 23,5 milijona ha lovnih površin, ki so razdeljene na 40 000 lovišč. Od tega je 0,5 % državnih, 9 % deželnih, 17 % privatnih in 73,5 % društvenih lovišč. Po zadnjih podatkih je v ZR Nemčiji divjadi: jelenjadi 90 000, damjekov 30 000, sika-jelenjadi 1300, srnjadi 1 700 000, muflonov 5500, divjih prašičev 50 000, poljskih zajcev 1 100 000, divjih kuncev 550 000, faznanov 500 000, jerebic 300 000, rac mlakaric 400 000.

Bolj kakor podatki o odstrelu so presenečali podatki o izgubah zaradi kmetijske mehanizacije, ki letno znašajo 60 000 srnjadi, 100 000 poljskih zajcev, 200 000 faznanov in 60 000 jerebic. Razen tega ocenjujejo, da cestni promet letno zahteva tudi 800 žrtev med jelenjadjo, 1300 med damjeki, 70 000 med srnjadjo, 1500 med divjimi prašiči in 120 000 med poljskimi zajci.

Med zanimivostmi razstave naj omenim še izredno pestro ponudbo proizvajalcev razne lovske opreme, od orožja do terenskih vozil, dejavnost sokolarjev in nastope številnih zborov lovskih rogistov. Posebno mesto je bilo namenjeno lovski kinologiji, ki jo v ZR Nemčiji zelo cenijo in upoštevajo kot nepogrešljiv del smotrne gojitve divjadi.

Del razstave je zajemal tudi »lov in umetnost«. Ni pa šlo seveda brez sodelovanja vse številnejših turističnih agencij, ki zahtevnemu nemškemu trgu posredujejo raznovrstne možnosti lova v Evropi in na drugih celinah.

Razstava je bila izredno obiskana. To potrjuje ugotovitev, da se ljudje vedno bolj zavzeto vračajo k naravi.

Zgoraj:

Eden izmed razstavnih prostorov v Dortmundu

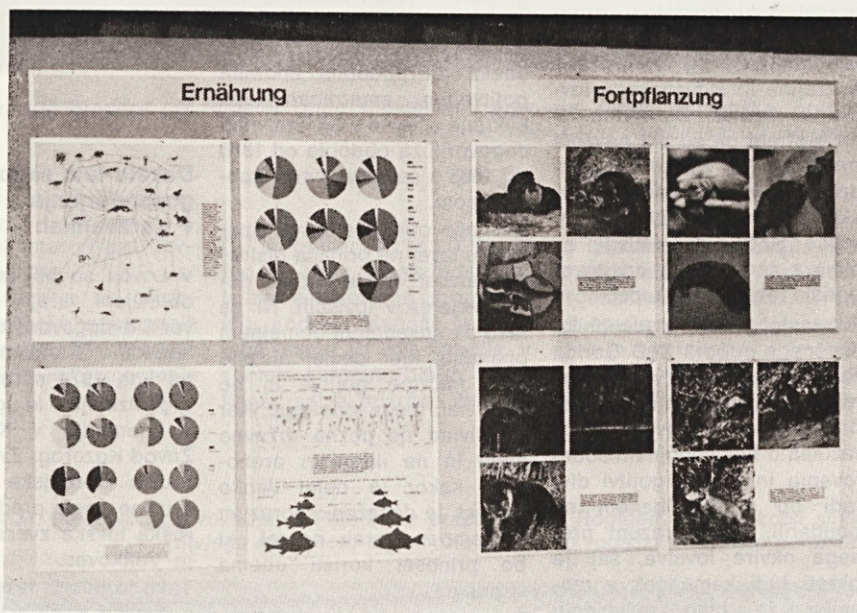
V sredini:

Nazorna predstavitev v Dortmundu, s čim se hrani (Ernährung) in kako se razmnožuje (Fortpflanzung) vidra

Desno:

Sokolarjenje ima v Nemčiji bogato tradicijo. Lovci-sokolarji so posebej organizirani. Za lov uporabljajo planinskega orla (na sliki), stepskega orla, kragulja, koconogo kanjo in sokole.

Vse foto B. Krže

Skupna gojitev divjadi ob meji na Goriškem

Ob meji z Italijo je bil narejen nov, velik korak naprej v prizadevanjih za skupni jezik pri gojitvi in odstrelu divjadi nekaterih vrst. O tem so 19. decembra 1981 v gostišču Makorič v Orehovljah pri Mirnu podpisali poseben sporazum. Tam so se zbrali predstavniki goriške sekcije Italijanske lovske federacije, predstavniki pristojnih organov za lovstvo dežele Furlanije-Julijske krajine, Goriške pokrajine in slovenskega lovskega društva Doberdob. Z naše strani pa so bili navzoči predstavniki Zveze lovskih družin Gorica, obmejnih lovskih družin, občinske konference SZDL in komisije za stike z zamejstvom pri novogoriški občinski skupščini.

Po uvodni besedi predsednika izvršnega odbora ZLD Gorica Rudija Trontlja je več govornikov z obeh strani meje podčrtalo pomen novega sporazuma o medsebojnem sodelovanju in skupni gojitvi divjadi ob meji. Obenem so poudarili, da sporazum presega okvire lovstva, saj je hkrati tudi kamenček v mozaiku že tako razvejanih dobrih jugoslovansko-italijanskih odnosov. To pa je, po besedah govornikov, v sedanjih zapletenih mednarodnih odnosih še kako pomembno. Za goriško sekcijo Italijanske lovske federacije sta sporazum podpisala njen predsednik *ing. Adriano Bassi* ter tajnik *Sergio Moroni*, za ZLD Gorica pa predsednik njene skupščine *Janko Razpet* in predsednik izvršnega odbora ZLD *Rudi Trontelj*.

S podpisanim sporazumom se v bistvu ustanavlja enoten gojitveni prostor za srnjad, divje prašiče in gamse, ki zajema 16 obmejnih lovišč v Goriški pokrajini in 6 obmejnih lovišč na območju ZLD Gorica. Sporazum določa, da bodo upravljavci teh obmejnih lovišč gospodarili enotno in po najnovejših spoznanjih

lovske stroke in znanosti. To pa pomeni, da bo treba ustvarjati ustrezne možnosti za življenje divjadi, odstrel pa planirati številčno glede na boniteto posameznih lovišč in pri odstrelu upoštevati sestavo po spolu in starosti.

Pri gojitvi srnjadi je predvideno predvsem urejanje opuščanih in zaraščenih kmetijskih zemljišč, tako da bo zagotovljenih na vsakih pet srnjadi vsaj 0,20 ha pašnikov. Glede gojitve divjih prašičev pa je zapisano v smernicah, da mora biti vsaj na vsakih 2000 ha lovne površine, kjer stalno živi ta divjad, po eno vzdrževano krmišče.

Prav tako sta v sporazumu dogovorjena gojitev in odstrel gamsov. V vseh primerih gre za merila, tako pri gojitvi kakor pri odstrelu, ki so enaka ali podobna enotnim gojitvenim smernicam, za kakršne smo se v SR Sloveniji dogovorili za obdobje od 1980 do 1985 s samoupravnim sporazumom.

Za naše obmejne lovce sporazum torej ne prinaša bistvenih novosti glede načina gospodarjenja v loviščih. Ni pa tako na sosednjem obmejnem območju, kjer doslej ni bilo takó načrtne gojitve in ne takó načrtnega odstrela. Ker pa divjad ne pozna državne meje in ne ilegalnih prehodov, kakor je dejal *Janko Razpet*, je doseženi sporazum pomemben korak naprej, ki bo prinesel koristi obema stranema.

Še nekaj je pomembno: 4. člen sporazuma določa, da je navedeno in drugo parkljesto divjad v prostoru, ki je predmet sporazuma, dovoljeno streljati samo s kroglo iz risane cevi ustreznega kalibra. Tudi to za nas ni novost. Ni pa bilo prej takó pri sosedih.

Podpisani sporazum ne zajema gojitve in odstrela male divjadi. Vendar podpisnike zavezuje za izmenjavo podatkov o spomladinski številčnosti ter letnem odstrelu in o morebitnih boleznih ter ukrepih za njihovo preprečevanje ali zatiranje. Prav tako nalaga sporazum podpisnikom, da se morajo posebej dogovoriti o ukrepih za zatiranje stekline, gamsjih garij in drugih boleznih divjadi na obeh straneh meje.

Sporazum so podpisali za

5 let, veljati pa je začel 1. januarja 1982. Če ga pred iztekom nobena stran ne bo odpovedala, se bo avtomatično podaljšal za nadaljnjih 5 let. Za njegovo izvajanje bo skrbela posebna paritetna komisija, ki jo sestavlja pet predstavnikov z italijanske strani in pet z naše strani. Sestajala se bo najmanj enkrat letno. Doslej sta podoben sporazum že podpisali ZLD Koper in ustrezná lovska organizacija za Tržaško pokrajino. Predsednik skupščine ZLD Gorica se je v svojem govoru zavzel, da bi prišlo do takega sporazuma še s pristojno lovsko organizacijo za Videmsko pokrajino, saj bi s tem obojestransko sodelovanje na področju lovstva zaživelo na celotnem obmejnem območju z Italijo.

Mirko Cencič

Deveto leto skupnega gospodarjenja z jelenjadjo v Karavankah

V Lovcu so bili že nekajkrat objavljeni krajši zapisi in vesti o dogovoru o gojitvi jelenjadi v Karavankah, ki so ga leta 1974 sprejele lovske organizacije, ki gospodarijo z jelenjadjo v Karavankah: Zavod Kozorog, Zveza lovskih družin Gorenjske za lovske družine tega predela in Koroška lovska zveza — okrožje Velikovec.

Tako je bilo 5. februarja letos v Železni Kapli, v organizaciji Koroške lovske zveze, že deveto srečanje vseh podpisnikov dogovora, ki so se ga udeležili najvišji predstavniki slovenske in avstrijskega koroškega lovstva. Delegacijo Koroške lovske zveze sta vodila dr. Gerhard Anderlud, koroški deželni lovski mojster, in *ing. Albin Knafel*, okrožni lovski mojster iz Velikovca.

Slovensko lovstvo pa so predstavljali *Ivan Cvar*, podpredsednik skupščine LZ Slovenije, *ing. Bruno Skumavc*, predsednik skupščine ZLD Gorenjske, *Milan Kemperl*, direktor Zavoda Kozorog, *Veljko Varičak*, iz sekretariata LZ Slovenije, predstavniki organov Karavanškega lovskogojitvenega območja in lovskih družin, udeleženk dogovora. Srečanja so se udeležili tudi predstavniki goz-

darskih organizacij z obeh strani Karavank.

Posebno obeležje temu srečanju je dal sprejem za vse udeležence srečanja, ki ga je priredil koroški deželni glavar dr. Leopold Wagner v hotelu »Obir« v Železni Kapli. Deželnega glavarja so na sprejemu zastopali dr. Anderlud, okrajni glavar iz Velikovca dr. Herbert Scheicher in župan mesta gostitelja *Albin Juvan*.

Dopoldanski del srečanja je imel izrazito delovni značaj. Kategorizirali in ocenili so vso jelenjad, odstreljeno v letu 1981 v vseh loviških dogovornega območja, in pripravili načrt gospodarjenja z jelenjadjo v letu 1982, skupaj z odstrelnim načrtom, planom krmljenja in načrtom gradnje biotehničnih del. Uspešno gospodarjenje z jelenjadjo v tem delu Karavank bo natančneje predstavljeno naslednje leto, ob 10-letnici podpisa dogovora, ko bo izdana tudi jubilejna brošura v slovenskem in nemškem jeziku.

B. Galjot

LD Rogatec ima od julija lani svoj prapor

V nedeljo sredi dopoldneva, 26. 7. 1981, so doneči glasovi lovskih rogov naznanili po obsoteljskem gričevju praznik LD Rogatec. Pri lovskem domu te lovske družine se je poleg številnih lovcev v krojih zbrala tudi velika množica drugih ljubiteljev narave in lovstva.

Slovesnost je začel starešina LD *Štefan Završki* in poudaril, da se z razvitjem prapora LD izpolnjuje dolgoletna želja članstva in zlasti želja sedaj že pokojnega starešine *Miroslava-Fruca Reharja*, kateremu so lovci ob odprtem robu obljubili, da bodo delo, ki ga je on začel, uspešno dokončali. Starešina *Rehar* je namreč organiziral akcijo za nabavo prapora, pri tem sta mu zlasti veliko pomagala zakonca *Milan* in *Cvetka Mau-ser*.

Nato je pozdravil vse prisotne, še posebno predstavnike lovskih družin, družbenopolitičnih in delovnih organizacij. Posebej je pozdravil prisotnega *ing. Andreja Marinca* in

botra prapora Bertija Karničarja.

Potem je Biba Erjavc, ki je vodila in povezovala program, nadaljevala s predvidenimi točkami. Zatem, ko je končal s pesmijo zbor Kulturno-umetniškega društva Šmarje pri Jelšah, je povzel besedo slavnostni govornik Jure Kamenšek, eden izmed ustanoviteljev LD, njen prvi tajnik in blagajnik. V svojem govoru je opisal delovanje LD od njegovega začetka do sedaj. Med drugim je dejal: »Razvitje prapora LD Rogatec je praznik ob 35-letnici obstoja naše lovske družine, ob 40. obletnici vstaje slovenskega naroda in ob prazniku občine Šmarje pri Jelšah.«

Tovariš Kamenšek je končal govor z zahvalo vsem, ki so kakorkoli, z delom ali sredstvi, prispevali k razvitju zastave oz. prapora LD Rogatec in z zagotovilom, da se bodo člani LD Rogatec zbirali ob svojem praporu ne le na pogrebi, ampak tudi na družbenopolitičnih prireditvah.

Na slavnostni tribuni so bili poleg govornika tudi: Berti Karničar, boter prapora in predstavnik pokroviteljice razvitja »radne organizacije Tovarne Straža OOUR Alatinca«, in darovalci oz. njihovi predstavniki spominskih trakov, delegati ZLD Celje, Saveza lovaških društev Pregrada, pobratene LD Mozirje, Lovčkoga društva Srndač Hum na Sutli, LD Rog. Slatina, LD Šmarje pri Jelšah, Milan in Cvetka Mauser, Branko Drenški iz Lupinjaka, Ivan Javorič iz Rogatca, Ivan Barič in Matevž Pavlovič, člana LD Rogatec, ter 57 darovalcev žebličev, med njimi tudi zastopnika LD Boč in LD Poljčane.

Prapor so razvili v slovesnem vzdušju. Ko je boter razvil prapor in ga izročil praporščaku Matevžu Pavloviču, so vsi člani LD Rogatec glasno in jasno izjavili, da bodo ob svojem praporu še bolj strnjeni in enotni, da bodo v ponos naši samoupravni socialistični domovini, da bodo pravični lovci, varuhi narave in branilci rodne grude.

Prapor ima na prvi strani vtkana emblem SLD in napis »Lovska družina Rogatec«, na drugi strani pa sliko divjega merjasca, ki predstavlja prvo-

Prizor z razvitja prapora LD Rogatec: med slavnostnim govorom Jureta Kamenška, prvega tajnika in blagajnika LD Rogatec

bitno parkljasno divjad lovišča LD Rogatec.

Takoj po razvitju so pristopili praporščaki zastopanih lovskih družin in prapore strnili s konicami v znamenje pobratenja.

Ob tej priložnosti je LD Rogatec v znak hvaležnosti za tesno sodelovanje proglasila ing. Andreja Marinca za svojega člana in mu izročila v spomin skromno darilo. Slavljenec se je pristrčno zahvalil

za izkazano čast, rekoč: »Zelo sem vesel vaše pozornosti in vaše naklonjenosti. Vrsto let opažam, kako gojite bratstvo in enotnost z državljani sosedne bratske republike Hrvaške in kako tesno sode-

Praporščak M. Pavlovič in lovovodja J. Polajžer s praporom LD Rogatec. Prapor krasi slika divjega merjasca, divjadi, na katero so rogaški lovci zelo ponosni.

lujete. V Lovski družini Rogatec je kar tretjina članov iz SR Hrvatske. Vem tudi, kako dobro in pošteno gospodarite v lovišču in kakšne uspehe ste dosegli. Nadaljnjih uspehov vam želim še v bodoče. Hvala vam!»
Po nastopu pevskega zbora in recitaciji so lovski rogovi naznanili konec uradnega dela. Sledilo je družabno srečanje in veselo rajanje.

Alfonz Koser

Člani Lovske družine Rogatec, med njimi tudi častni član njihove LD — Andrej Marinc

Kako in v kakšnih razmerah je gospodarila LD Rogatec

Lovska družina Rogatec je bila ustanovljena 20. oktobra 1946. Z aktom takratnega Okrajnega ljudskega odbora Šmarje pri Jelšah je dobila lovišče v upravljanje maja 1947, v velikosti 3200 ha. Dokončne meje lovišča pa so bile določene tri leta kasneje, ko je v svoje upravljanje vzela del državnega lovišča na območju Log — Dobovec, ki ga je dotlej upravljala Državna gozdna uprava s sedežem v Rogaški Slatini. S tem je bila skupna površina lovišča povečana na 4907 ha. Lovišče zajema katastrske občine: Trška gorca, Tlake, Rogatec, Dobovec, Strmec, Stojno selo, Donačka gora in Trlično. Sosede LD Rogatec so lovske družine: Žetale, Stoperce, Rogaška Slatina in lovski društvi v SR Hrvatski: LD Vepar in LD Srndač — Hum na Sutli.

LD Rogatec so ustanovili: Štefan Avguštin, Jože in Franc Ducman, Anton Frangeš, Ivan Sovič, Franc Ozvaldič, Štefan Kitak, Franc Medved in Lacko Vuk, ki so že pokojni. Živijo pa še: Anton Dirnbek, Štefan Polajžer, Franc Vodušek st., Jurij Kamenšek, Alfonz Koser, Vinko Kitak ter Ivan Strašek; le-ta je izstopil iz LD. Ob ustanovitvi je LD štela 16 članov, sedaj jih ima 39, dva med njimi sta pripravnika.

Ob ustanovitvi LD je bil njen starešina Štefan Avguštin, tajnik in blagajnik pa Jurij Kamenšek. Od tedaj do danes so člani izvrševali razne funkcije. Starešine so bili: Štefan Avguštin, Roman Avguštin, Anton Dirnbek, Alfonz Koser, Vlado Križanec, Branko Raz-

boršek, Fric Rehar in sedaj je Štefan Završki.

Naša ljudska revolucija in narodnoosvobodilna vojna sta prinesli nove pridobitve tudi v lovstvo. Divjad je postala splošna družbena last in z njo ter lovišči gospodarijo lovske družine, deloma pa tudi delovne organizacije. Lovstvo je dobilo v naši samoupravni socialistični stvarnosti novo obliko in vsebino. V predaprilski Jugoslaviji je bilo območje Rogatca razdeljeno v lovišče začasne državne uprave (ZDU) in v

občinsko zakupno lovišče. Zakupnik celotnega lovnege območja je bil grof Windischgrätz. Del občinskega lovišča je dal grof v podnajem nadgozdarstvu Rogatec, del posestniku Jožetu Ducmanu, del sta pa za svoje delavce imela v najemu Tovarna Straža in Jože Berlisk. Grof je z nadgozdarstvom Rogatec upravljal tako imenovano graščinsko lovišče. To lovišče bi morali nadzorovati njegovi uslužbenci, vendar njihovega dela ni bilo opaziti, saj pri gojitvi divjadi ni bilo nobe-

Prvi starešina LD Rogatec Štefan Avguštin (levo) in Alfonz Koser, zadnji upravitelj drž. lovišča Macelj-Dobovec-Tisovec jeseni 1948. Leta 1950 je del tega drž. lovišča prešlo v upravljanje LD Rogatec.

nega napredka. Lovišče je bilo prepuščeno naravi in divjemu lovu. Zaradi tega ni čudno, da je bilo lovišče ob ustanovitvi Lovske družine Rogatec oz. ob prevzemu popolnoma izčrpano. Podzakupniki so bili boljši gospodarji. Vzrok temu je bil, da so ta lovišča nadzorovali naši domači ljudje, poznejši člani lovske družine. Prav ti so imeli po osvoboditvi težko in odgovorno nalogo.

Ni bilo lahko, vendar so člani v 35-letnem obdobju prebrodili vse težave. Sedaj lahko pokažejo, kaj imajo. Vsako prsto soboto in nedeljo v poletnem času so prirejali razne delovne akcije in dosegali uspehe, tako finančne kakor pri gojitvi divjadi. Ustvarjena finančna sredstva so gospodarno vlagali po načelu »Iz lovišča v lovišče«.

Lovska družina je kupila lovski dom. Skromen je, kakor so skromni člani LD. Ni hotel ali vila, a so ponosni nanj. V njem se sestajajo, urejajo razne probleme, se pogovarjajo o letnih planih, o delu, o uvajanju mladih članov v lovsko bratovščino ter še in še...

Odkupili so tudi zavetišče v Maclju — Logu pri Pestičku. Imenuje se Koserjeva koča. Stoji v najlepšem predelu lovišča. Je skromna, zaenkrat še brez električne napeljave, dostop do nje pa je možen tudi z avtomobilom. V njej imajo uskladiščeno hrano za divjad. S krmljenjem zmanjšujejo škodo na kmetijskih zemljiščih. Krmljenje je sicer drago, vendar izdatki zanj odtehtajo škodo, ki jo sicer povzroča divjad na kmetijskih zemljiščih. Zadnja leta prav v tem dosegajo lepe uspehe. K temu sta pripomogli tudi krmni njivi, ki imata enak namen. Po vsem lovišču imajo visoke preže, s katerih opazujejo divjad in ki jim tudi omogočajo gojitveni odstrel. Uredili so remizi, ki služita predvsem kot skrivališče mali divjadi. Imajo tudi obhodne steze, okoli 80 km, po vsem Logu, Dobovcu, Donački gori in v Velikem ter Malem Ženčaju. Imajo še več drugih objektov, v katere so vsa leta vlagali finančna sredstva in sedaj služijo svojemu namenu. LD Rogatec je dobila v uprav-

ljanje lovišče tako rekoč prazno, skoraj brez divjadi. Samo en primer, ki dokazuje navedeno!

V letu 1947 je LD planirala odstrel 10 srnjadi, na 3200 ha površine, a odstrela ni bilo moč izvršiti, ker v lovišču temu ustrezno ni bilo srnjadi. Sedaj LD odstreljuje letno po 100 srnjadi, s tem da premočno ne posega v osnovni stalež. O gojitvenih napravah na začetku v lovišču ni bilo govora, tudi o krmljenju divjadi ne. Sedaj se LD lahko pohvali, da ima vse to urejeno.

Pri odstrelu gamsov se LD ravna po številčnosti te divjadi in po sporazumu s sosednjima LD Stoperce in LD Žetale. Dogovor je nujen, ker se gamsi zadržujejo na Donački gori, kjer gospodarijo vse tri LD. Odstrel divjih prašičev je letno od 8 do 18 živali. Toda 18 so jih odstrelili samo eno leto, ko je bil stalež te divjadi izjemno velik. Takrat je bilo v lovišču skozi vse leto okoli 40 prašičev. Zadnja leta so stalež omejili, a tudi odstrel, na 6 do 8 prašičev. Za lovce LD Rogatec je divji prašič vsega občudovanja in spoštovanja vredna divjad, zato imajo na praporu vtisano sliko divjega prašiča, ki je simbol njihove LD.

Male divjadi, fazane, zajce in jerebice, odstrele letno le toliko, kolikor dovoljuje njena številčnost.

Na kratko držijo lisice, še posebno sedoj, ko vsenaokoli grozi steklina. Lisice odstreljujejo z uspehom. Na žalost pa nekateri občani te nevarnosti ne jemljejo dovolj resno; npr. nekateri lastniki spuščajo pse tudi čez noč na prosto.

Odnosi s političnimi in gospodarskimi organizacijami so dobri. LD Rogatec je v zelo dobrih prijateljskih odnosih z vsemi sosednjimi lovskimi družinami. Naša iskrena želja je, da to prijateljstvo krepimo tudi v bodoče.

Alfonz Koser

Vinko Kuljiš, dipl. ing., univerzitetni prof. kemije v pokoj, častni član LD Logatec in redni član LD Pšata, je 4. decembra 1981 praznoval svojo 80-letnico.

Rojen je bil v Komiži na otoku Visu. Čeprav je že dalj časa upokojen, pa je še pred nekaj leti predaval na ljubljanski Univerzi in na Višji pomorski šoli v Piranu. Njegovo znanje, njegove sposobnosti poznajo in cenijo mnogi študentje, profesorji in tudi lovci. Trikrat je bil izvoljen za dekana fakultete, lovci pa smo mu zaupali funkcije v lovski organizaciji.

Član LD Logatec je postal že leta 1947, član LD Pšata pa leta 1950. V obeh lov. družinah je deloval do leta 1977, ko je z ozirom na zahtevo zakona o varstvu in gojitvi divjadi ostal redni član samo še v LD Pšata.

V obeh lovskih družinah enotno ocenjujemo profesorja Kuljiša kot agilnega in požrtvovalnega delavca na lovskem področju. V upravnem odboru LD Logatec je deloval osem let, od vstevši 1949. do 1956. leta, kot predsednik disc. razsodišča iste LD pa pet let, od januarja 1957 do januarja 1962. V LD Pšata pa je predsedoval disciplinskega razsodišču štiri leta (1974—78).

Kot lovec je specialist na gozdnega jereba, »virtuoz« na »čarobno piščalko«. Tudi marsikateri lovec se je pri njem izučil te veščine.

Spoštovanemu jubilanu in našemu dragemu tovarišu iskreno čestitamo in želimo še mnogo zdravih let in zadovoljstva, zlasti ob srebrnem klicu gozdnega jereba.

Člani LD Logatec in LD Pšata — R. M.

Silvo Sedej
— šestdesetletnik

Rojen je bil v Šebreljah kot sin proletarskih staršev, 26. 11. 1921. Z devetimi letom starosti si je že sam moral

prof. ing. Vinko Kuljiš

Silvo Sedej

služiti kruh; dali so ga služiti na kmete. Ko je bil star 19 let pa je bil že mobiliziran v italijansko vojsko, s katero je odšel na bojišče v severno Afriko. Tu je padel v angleško ujetništvo, kar je za vsakega Slovenca pomenilo osvoboditev. Po treh mesecih ujetništva je bil Silvo že v partizanskem odredu, katerega so prek Italije prepeljali na otok Vis in priključili 11. dalmatinski brigadi. V tej brigadi se je Silvo boril v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini in nazadnje pri osvobajanju Istre in Slovenskega primorja.

Po vojni je služil v ljudski milici, do upokojitve. Toda še vedno deluje v družbenopolitičnih organizacijah, društvih in v krajevni skupnosti.

Za uspehe v vojni in po njej je bil odlikovan z medaljo za hrabrost, z medaljo zaslug za narod in z redom dela s srebrnim vencem.

Že od otroških let ljubi domačo zemljo in njene lepote, ljubi njene »gmajne«, polja in gore. Od leta 1954 je član lovške organizacije, član LD Porezen pa od leta 1958. V lovski organizaciji je vseskozi opravljal razne funkcije: blagajnik LD (1959—61 in 1971 do 1979), tajnik in hkrati blagajnik LD (1962—65), gospodar LD (1966—70) in tajnik LD od leta 1980 in še sedaj. Od leta 1970 dalje je bil tudi član raznih komisij pri LD in mentor več lovskim pripravnikom. Njegovo delovanje na lovskem področju pa sega tudi izven LD na širše območje. Član upravnega odbora idrijske lovške zveze je bil od njene ustanovitve do leta 1972. Od leta 1974 dalje pa

je predsednik disc. sodišča in predsednik nadzor. odbora ZLD Idrija.

Lovska zveza Slovenije ni prezrla njegovega dela, odlikovala ga je z znakom za zasluge in z redom III. stopnje. Prav tako ne ZLD Gorica, ki mu je podelila posebno priznanje.

Poštenemu in delavnemu tovarišu iskreno čestitamo k njegovi 60. obletnici rojstva. Želimo mu še mnogo zdravih let in še več lepih lovskih doživetij.

Člani LD Porezen-Cerkno

Anton Debevec — Batalov oče je 17. dec. 1981 praznoval svoj visoki jubilej — 85 let življenja. Rojen je bil v Zagonu pri Postojni v kmečki družini. Takó je okusil vso grenkobo in bridkosti takratnega kmečkega otroka. Tudi vnaprej mu ni bila usoda na-

Anton Debevec

klonjena. Kot avstrogrški vojak je prehodil trnovo pot prve svetovne vojne in kasneje kot priložnostni gozdni delavec skrbel, da je njegova družina imela vsaj droben kos kruha.

Ko so mu rojenice predle nit življenja, so pridale mnogo zelene barve. Zato se je takoj, ko je zasijala svoboda, odločil in stopil v vrste gozdarjev in lovcev. Kot lovski čuvaj je 22 let vzorno opravljal svojo službo v lovišču LD Javornik-Postojna (1955 do 1977). Nešteto je brezplačno in vzorno opravljenih ur dela v dobro divjadi, lovskim tovarišem in lovski organizaciji. Prj vsem tem je pa možu nesebično stala ob strani njegova prizadevna, a skromna družica. Za njegovo požrtvovalnost in delovno vnemo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge.

Delo Batalovega očeta je vidno vtakno v Lovsko družino Javornik-Postojna ter v njeno lovišče. Zato mu k življenjskemu jubileju iskreno čestitamo in želimo še veliko zdravih let v krogu njegovih najdražjih ter lovski — dober pogled!

LD Javornik-Postojna —
B. T.

Lovski oprtnik

Posvetovanje o steklini

V sredo, 3. februarja 1982, je bil v Ljubljani v sejni sobi Lovske zveze Slovenije razgovor o vprašanih pri izvajanju ukrepov za omejevanje in preprečevanje stekline v SR Sloveniji. Razgovor je vodil predstojnik služb LZS Blaž Krž, udeležili pa so se ga predstavniki Republiške veterinarske uprave, Zavoda za zdravstveno varstvo SRS, VTOZD za veterinarstvo, Zavoda za socialno medicino in higieno v Ljubljani, Republiškega sekretariata za notranje zadeve, Uprave inšpekcijskih služb Skupščine mesta

Ljubljane, Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Skupnost OZD za lovstvo in ribištvo SR Slovenije, sredstev javnega obveščanja in Lovske zveze Slovenije. Prisotni so bili tudi predstavniki zvez lovskih družin Celje, Gorica, Posavje, Postojna, Ljubljana, Prekmurje, Maribor in Lovske zveze Slovenije.

Tudi ta razgovor (posvetovanje) je sklicalo predsedstvo skupščine LZS, kar je že ustaljena oblika sodelovanja in dogovarjanja med vsemi institucijami in organizacijami združena dela, ki so neposredno odgovorne in pristojne za izvajanje ukrepov proti nadaljnemu širjenju silvatične stekline v naši republiki. Na posvetovanju so predstavniki omenjenih institucij in ustanov poročali o:

— epizootiološki situaciji stekline v Sloveniji, s katero je po zadnjih podatkih okuženo že področje 41 občin, (od 60),

— delu virološkega laboratorija VTOZD za veterinarstvo in o številu opravljenih pregledov v letu 1981 ter o številu pozitivnih primerov pri posameznih živalskih vrstah,

— opravljenem cepljenju ljudi proti steklini v letu 1981,

— ukrepih, ki jih izvajajo lovске organizacije, tako LZS kot zveze lovskih družin, in o odstrelu lisic v letu 1980 v primerjavi z letom 1979 ter o odstrelu na enoto površine po posameznih zvezah lovskih družin,

— ukrepih veterinarskih služb mesta Maribor in mesta Ljubljane.

Ugotovljeni so bili naslednji ključni problemi:

Nekatere občine že odklanjajo plačilo stroškov za virološke preglede glede stekline lisic v okuženih področjih in to zaradi omejenih sredstev namenskih skladov. Ker so omejena tudi sredstva namenskega republiškega sklada, Republiška veterinarska uprava predlaga, da naj bi te stroške v primeru, če je kožuh uporaben, nosila lovska organizacija sama oz. uplenitelj. Doselej vpeljan način plačevanja viroloških pregledov glede stekline pa je utemeljen le za preglede lisic z ogroženih področij.

Zaradi različnosti pogledov o razreševanju tega vprašanja je bilo dogovorjeno, da naj LZS in Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano skušata oblikovati rešitev, da bi stroške te vrste poravnali iz republiškega sklada. Zagotovita naj pa tudi vire financiranja. V vsakem primeru mora biti to enotno rešeno za celotno področje SR Slovenije.

Navzoči so sprejeli priporočilo, naj bi bila višina nadomestila (nagrade) upleniteljem lisic povsod enotna. V tem nadomestilu bi bili zajeti vsi stroški uplenitelja in stimulacija. Nekatere občine povsem odklanjajo izplačila nadomestil, drugod pa znašaja od 150 do 500 din, prispevek lovске organizacije pa od 300 do 600 din za lisico. Neizenačen so tudi stroški izkoževanja (200 do 500 din). Ta izplačila morajo biti oproščena družbenih prispevkov.

Veterinarsko-higienska služba je v nekaterih področjih Slovenije slabo organizirana (Primorska), kar vpliva na učinkovitost in usklajenost izvajanja ukrepov.

Z ozirom na pomanjkanje deviznih sredstev za uvoz humanega cepiva je LZS pripravljena prispevati del potrebnih deviznih sredstev Zavodu za zdravstveno varstvo SRS. Stroški za cepljenje ljudi morajo biti zajeti v zdravstvenem varstvu, čimprej pa je potrebno uresničiti dogovor o cepljenju vseh preglednikov uplenjene divjadi in poklicnih lovskih čuvajev.

Izhajajoč iz neusklajenosti zveznega pravilnika in občinskih odredb naj Republiška veterinarska uprava skuša doseči, da se zadevna določila uskladijo in prilagodijo stvarnim potrebam in možnostim.

Lovske organizacije bodo pospešeno delovale za nadaljnje zmanjševanje številčnosti lisic in tudi sodelovale v drugih aktivnostih pri izvajanju preprečevalnih ukrepov. Obveščanje občanov mora biti usklajeno in trajno tako prek sredstev javnega obveščanja kot s posebnimi akcijami.

K. B.

Sol za divjad

Zaradi potreb prežvekovalcev, pa tudi drugih vrst divjadi, kot sta divji prašič in zajec, je pokladanje soli gojitveni ukrep, obogaten s številnimi izkušnjami. Nedvomno solnice odločilno ne prispevajo h kakovosti ali celo ohranitvi vrst, pač pa je pokladanje soli tudi ena izmed stičnih točk lovca-gojitelja in divjadi.

Vse toplokrvne živali potrebujejo za nemoteno presnovo tudi natrijev klorid (kuhinjsko sol). Rastlinojedi to potrebo pokrivajo tudi z obiskovanjem solnic. Prežvekovalskim vrstam divjadi so, po ohranjenih virih, sol pokladali ponekod že v 18. stoletju.

Potreba organizma po soli je največja v času menjavanja dlake, zato naj bodo solnice založene predvsem v aprilu in maju. Sol pri prežvekovalcih povzroča povečano potrebo po vodi, kar divjad pokriva s pitjem ali pašo mladih poganjkov in popja. Zaradi tega ni priporočljivo zalagati solnice v zimskem času, pač pa spomladi, ko je na voljo dovolj zelene pašne — brez nevarnosti, da bi tedaj divjad v gozdu povzročala škodo.

In kako je divjad potrebi po soli zadostila, še preden so ji lovci delali in polnili solnice? Rastline vsebujejo kalij, natrija pa le malo. Razmerje med kalijem in natrijem je v negnojnih področjih 10 : 1. Pri takem razmerju lahko divjad svoji, sicer skromni potrebi po soli zadosti z naravno hrano (pašo). V kmetijstvu pa tudi v gozdarstvu zaradi večjih pridelkov uporabljajo razna umetna gnojila, kar pa povzroča naraščanje deleža kalija in zmanjševanje deleža natrija v rastlinah. Zmanjšuje se tudi število rastlin z ugodnim de-

ležem natrija in povečuje delež rastlin, ki jih pospešuje kalij. Pomanjkanje natrija oz. natrijevega klorida pa lahko negativno vpliva na oskrbo organizma z beljakovinami in povzroči prebavne motnje. Zato je pokladanje soli potrebno ocenjevati tudi kot prispevek k obnavljanju porušenega razmerja med nekaterimi elementi v zemlji, kar je posledica gnojenja s kalijevimi gnojili.

Kuhinjska sol (natrijev klorid) je iz dveh sestavin — natrija in klorida. V rastlinah je razmeroma malo natrija v obliki natrijeve kisikove spojine (natrijevega oksida). Določene izjeme so naslednje rastline, ki vsebujejo razmeroma dosti natrija (% se nanaša na delež v pepelu rastlin):

Vrsta	Delež natrijevega oksida v %
ovsena slama	0,236
grahova slama	0,209
graišna slama	0,819
repica (ogriščica)	0,460
inkarnatka (detelja)	0,519
listi pese	2,982
listi sladkorne pese	2,046
listi hmelja	0,576
listi vinske trte	0,853

Znaten delež natrijeve soli vsebujejo tudi različne pese, krompir, špinača, zelje, solata in beluši. Tako je v pepelu sladkorne pese delež natrija od 9 do 24 %, v špinači pa celo do 35. Tudi detelje vsebujejo razmeroma veliko kuhinjske soli.

Zaradi tega je nedvomno koristno in potrebno, da divjadi zagotavljamo sol, saj omenjenih rastlin v zadovoljivih količinah in v vseh naravnih okoljih ni.

Znani so tudi primeri, da v posebnih pogačah divjadi poleg kuhinjske soli dodajajo še fosfate in karbonate, vse skupaj pa obogatijo s mikroelementi. To je sestavni del živinoreje, za divjad je pa to najverjetneje predrago.

Med različnimi vrstami solnic so najboljše take, kjer dež sol le počasi spira. Ob pomanjkanju kamene soli pa so prav tako dobre solnice, kjer sol pokladamo v deblu, štoru ali pa pomešano z zemljo.

Blaž Krže

Solnice naj bodo napolnjene spomladi, ne pozimi!

Lovci na splošno v marcu zopet začnemo delati, popravljati in polniti solnice oz. solnike. Najprej je na vrsti izdelava novih solnikov, zlasti v predelih, kjer jih doslej ni bilo in jih mora divjad najprej najti ter se nanje navaditi. Pri tem bi opozoril na izdelavo najenostavnejšega solnika, ko v ustrezni višini odžagamo debelce, v precep debelca vtaknemo kos kamene soli in na tleh ob debelcu namestimo (po možnosti) čim več ilovice ali gline, ki lovi po debelcu polzečo raztopljeno sol.

Pogosto napako delajo lovci pri tem, da prenizko odžagajo oz. odsekajo debelce. S tem omogočajo divjadi, da sol liže neposredno, kar je napačno, divjadi škodljivo.

Čas polnjenja solnic je precej odvisen od podnebnih oz. snežnih razmer, ponekod je zima krajša, ponekod daljša. Še vedno namreč velja pravilo, da pozimi divjadi ne polagamo soli! Na splošno se v marcu in aprilu narava povsod prebudi in različno brstje je v novem letu (poleg robidovja, iglic jelke) prva zelena hrana divjadi. V tem času oziroma vso pomlad in delno tudi jeseni srnjad in drugi divji prežvekovalci najraje ližejo sol, ki jim tudi koristi.

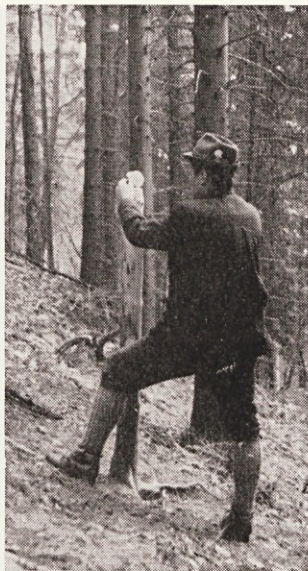
Toda med lovci se še vedno najdejo taki, ki trdijo, da morajo biti solnice tudi pozimi napolnjene s soljo.

Predlanskim je npr. v »Naši obrambi« (št. 11/80) izšel na splošno dober članek »Lovci na obrambnih položajih«, izpod peresa Miroslava Ulčarja. To je pravzaprav zapis o intervjuju s tajnikom ZLD Idrinja — Marijanom Felcem. Toda prav začudil sem se, ko sem prebral njegovo izjavo o polaganju soli pozimi.

Prepričan sem, da tovariš Felc ni mislil in ne rekel tako, kakor je natisnjeno:

»...naši gozdovi dajejo (srnjadi) dovolj hrane tudi pozimi — divjad ima suho hrano, poganjke, grmičje z brsti... le nitratov ima premalo; zato srnjadi polagamo sol...«

Odgovor glede soli za divjad je na voljo v naši doslej najboljši tovrstni knjigi

Prenizko odžagano debelce! Solnica naj bo tako visoka, da divjad ne more neposredno do soli! Foto M. Juvan

»Srjad«, ki je izšla leta 1976 pri Zlatorogovi knjižnici. Pišec ing. A. Simonič je o soli za divjad med drugim napisal:

»...Dejansko vsi divji prežvekovalci zelo radi ližejo sol. Razlog temu je bržkone v tem, da s pašo pridobivajo vse organizmu potrebne rudninske snovi, razen natrija... prežvekovalci dobijo natrij z lizanjem soli. Pri raziskavah fiziologije divjih prežvekovalcev so ugotovili, da njihov organizem potrebuje nekaj soli samo v posameznih letnih obdobjih, predvsem spomladi, ko menja dlako in prehaja s pretežno suhe zimske na sočno zeleno pašo... Organizem (srnjadi) večji del leta soli ne potrebuje in jo mora, če jo pridobi z lizanjem, čim prej izločiti.

Povečano koncentracijo soli, ki nastaja v organizmu, če srnjad liže sol, je mogoče zmanjšati in izločiti samo z zadostno količino vode. (V hudi zimi sta pa vsenaokrog sneg in led, kajti potoki in studenci so zamrznjeni. Tudi v poletnih mesecih na splošno vode primanjkuje. — Op. F. C.)

Dr. Ueckermann navaja, da je poraba vode pri srnjadi, ki je lizala sol en dan, porasla za 29,2 %, naslednji dan za 29,6 %, tretji dan pa kar za 180,2 % nad normalno. Skoraj praviloma pa srnjad tako

povečane potrebe po vodi ne more kriti s pitjem, ker v njenem okolju največkrat ni za to primernih voda. Zato je prisiljena več vode pridobiti s povečanim zauživanjem hrane, v kateri je voda. Posebno pozimi in v sušnih obdobjih pomeni to povečano objedanje svežih poganjkov in vršičkov drevesnega mladja. Lizanju soli sledi torej povečana možnost nastajanja bioloških in gospodarskih škod v okolju...

Zato dodajanje soli v večjem obsegu ni dopustno... Kvečjemu v zgodnji pomladi, ko začne zeleneti rastlinje, lahko srnjadi dodamo nekaj soli... Najbolje to storimo v izvirnem obeljenem debelcu, kjer se sol zaradi vlage počasi topi in se skozi stranske izvrtine cedi po lesu. Srnjad liže slano debelce in ne soli neposredno, zato je ne zaužije v pretirani količini...

Zaradi srnjadi same, še posebej pa zaradi škode v okolju ni dopustno soliti krme za zimsko krmljenje. S takim soljenjem lovci neredko poskušajo srnjad privabiti h krmiščem, založenim s slabim senom ali z drugimi maloverdnimi krmili, ki se jih srnjad sploh ne bi dotaknila, če ne bi bila soljena. Kako je tako ravnanje skrajno neodgovorno, ni menda potrebno posebej poudarjati.

France Cvenkel

Odkrita skrivnost

Vsako pomlad so se lovski pogovori vrteli o petelinah, ali že pojo, kje so njihova rastišča in komaj smo čakali na prelet kljunačev. Polharji pa so ogledovali buke in po brstju napovedovali, kako bo obrodil žir. Po bukovem brstju je mogoče prav natančno napovedati, kako bo bukev cvetela, koliko bo žira in ali se bodo polhi razmnožili. Vemo, da je od letine žira odvisno, če bodo imeli polhi mlade ali ne. Skoraj na vseh poljšjih lovih in večkrat tudi v lovski družbi je ta skrivnost burila našo domišljijo. Ugibali smo zaman, kako polhi vna-prej »ugotove«, kakšna bo žirova letina.

Pred kakimi 18 leti me je na zanimivo misel pripeljal poiz-

kus z velikim petelinom v voljeri. Na pomlad sem namreč zaman pričakoval, da bo petelin zaklepal. Obnašal se je, kakor da april in maj nista njegov svatbeni čas. Med hrano je dobival brstje trepetlike in maline.

Seznanjen z vsemi finesami lova na pojočega petelina, sem večkrat razmišljal, zakaj se z odpiranjem bukovega popja, ki se pomika iz nižin do samih vrhov, umikajo tudi pojoči petelini, ki so imeli tam, dokler jih ni dosegla zelena črta, svoja stalna rastišča. Proti koncu maja smo jih lahko zasliševali samo še na robu gozdnih meja. Kaj če ni bukovo brstje v zvezi s petelinjim razpoloženjem?

Naslednje leto sem že prve dni aprila postregel petelinu z nekaj bukovi vejami, obloženimi z napetim popjem. Pohlepno je obral veje do zadnjega brsta, tudi drugi dan in vse naslednje dni. Po dveh dneh je spremenil izmet, trde »cigare«, v zelenkasto belo tekočino, 4 dni po tem, ko je prvič dobil bukovo brstje, pa je razprl rep, začel voziti kočijo, bojovito se je obnašal in zaklepal. Zdržema je pel vse dni. Jemal je samo nerazvite brste, zato sem hodil po bukove veje vedno višje, nazadnje tudi po 15 kilometrov daleč. Ko je bukev tudi v višinah ozelenela, sem prenehal. Natanko 4 dni za tem je s petjem prenehal tudi petelin, kakor bi odrezal. Tudi izmet se mu je popolnoma normaliziral.

Popolnoma enake izsledke sem dobil s poizkusom leto pozneje. Vedno bolj sem bil prepričan, da pri petelinu vzbudi spolni nagon kemična reakcija, v tem primeru vezana na bukovo brstje, vendar pa je bila to le domneva, premalo za kakršno koli dokazovanje. Tudi nisem imel priložnosti za nadaljnje opazovanje.

Neprestano razmišljanje o tem pojavu me je pripeljalo tudi do tega, da sem povezal bukovo brstje, predvsem tisto z nastavljenimi cveti, s signalom, ki ga polhi v njem dobijo za parjenje. Moja lastna opazovanja so me namreč poučila, da polhi spomladi radi objedajo bukovo in gabrovo cvetje in še zelen žir. Nekaj let pozneje sem se odločil tudi za poizkus s poljšima sa-

Štiri dni po tem, ko je prvič dobil bukovo brstje, je razprl rep in zaklepal...
Foto I. Mikec, Diana

micama in poljšim samcem. Poizkus je dal enake rezultate kakor pri petelinu. Polhi so se parili samo, če so dobili bukovo brstje, popje z nastavljenim cvetjem. Zelo radi ga objedajo tudi potem, ko je oprášeno. Svojih ugotovitev nisem skrival. Nagovarjal sem tudi nekatere biologe, da bi nadaljevali s poizkusi, vendar brez uspeha, češ da se pri nas (menda) nihče ne ukvarja s to vrsto laboratorijskih raziskav. Pri nekaterih sem celo naletel na rahlo posmehovanje. Resno sta prisluhnila mojim ugotovitvam le dr. Pušnik, koroški Slovenec, in profesor dr. Stane Valentinčič, s katerima sem bil skupaj na Snežniku v času jelenjega ruka.

Januarja letos (1982) pa sem v dnevniku Delo prebral notico, da so na Univerzi Utah potrdili utemeljenost mojih domnev in spoznanj ter celo ugotovili SUPER HORMON 6 — metoskivenzoksazolinom, ciklični karbonat, ki že v izredno majhni količini, 0,02 mikrograma, sproži pri laboratorijskih poskusih v živalih spolni nagon. Super hormon mu pravijo zato, ker pospešuje spolno zorenje. V nekaterih rastlinah se je pojavil nenadoma in v različnih količinah. S tem je biologija razrešila še eno skrivnost, ki je v svojem bistvu kaj preprosta zadeva. Od kje drugje naj bi prišli spolni vzgoni na polhe,

če ne iz bukve, na katere rodnost je, kot smo natančno vedeli, vezana poljšja rodnost. Zelo preprosto, ko je enkrat dokazano!

Morda bo ta podatek posredno pomagal odgovoriti tudi na kakšno drugo vprašanje. Vemo namreč, da tudi število gozdnih miši iz leta v leto niha in da se temu prilagaja tudi število predatorjev lisic, skobcev in sov. Vendar je treba pri predatorjih upoštevati, da gre lahko le za koncentracijo v prostoru in ne za pospešeno razmnoževanje.

Ne glede na to pa nam bo lahko ta novica pomagala, ko bomo iskali odgovore še na mnoge nam nejasne, v naravi pa od njenega nastanka veljavne zakonitosti.

Ni veliko biologov, ki bi imeli tolikšen in tako nepretrgan stik z naravo kakor lovci. Ali ne bi kazalo zato med lovci razviti ljubiteljsko raziskovalno dejavnost, ki bi bila za prave ljubitelje narave med lovci morda celo zanimivejša, privlačnejša od lova samega?

Ivan Mikec-Mitja

Praznovanje Dneva republike in lovski krst v LD Studenec

Z lovci imam kar precej stikov, vendar največ le takrat, kadar prepevajo v pevskem

zboru. Sicer pa z njimi še nisem bil »na delu«. Zato sem bil zelo vesel povabila Lovske družine Studenec pri Sevnici, naj pridem v njihovo lovišče.

Nedelja 29. novembra je bila hladna, višinski predeli pobeženi s snegom, zato sem se skujal in se dopoldanskega lova nisem udeležil. Nisem pa hotel zamuditi lovskega krsta, zato sem bil dobro uro pred pričetkom popoldanskega dela v gostilni »Janc«.

Prijazna, v prejšnjem letu obnovljena prostorna gostilniška soba je bila kmalu polna hrupne lovske govornice. Lovci so bili dobre volje, čeprav s plenom niso bili zadovoljni. »Samo fazani,« mi je potožil Ivan, »nekoč smo pihnili vsak po dva zajca!«

Z majhno zamudo so pričeli z uradnim delom tega dne. Predsednik LD Jože Puntar je v skrbno pripravljenem govoru z izbranimi besedami počastil rojstni dan naše republike, 29. november, posebno opozoril na vlogo in zasluge prvega lovca tovariša Tita in omenil, kakšne so sedanje naloge zelene bratovščine. Ubrano je zapel Lovski oktet LD Studenec in prispeval svoj delež k prisrčni in lepi proslavi Dneva republike. Takoj po proslavi so glasno in jasno ugotovili, da je v njihovi družbi nekrščen lovecgrešnik, in zato sklenili, da ga krstijo.

V razgovoru z lovci sem zvedel, da je v Slovenskem lovskem priručniku objavljen nekak protokol o izvedbi lovskega krsta, vendar je obred v tej lovski družini ostal takšen, kakršnega so pri njih imeli že pred desetletji.

Po nenapisanem scenariju se je obred pričel z izvolitvijo sodnega senata s predsednikom Mirkom, ki je lani prenehal z 28-letnim predsednikovanjem lovski družini. Potem so bili izvoljeni in imenovani še drugi »organi«, potrebni za sodni obred: tožilec, zagovornik, sanitetno-veterinarska ekipa, rabelj, stražarji. In sojenje je steklo.

Ostro obtožbo tožilca Ivana je sodišče sprejelo kot utemeljeno in grešnik-prestopnik Franc je moral na zatožno klop.

Težko bi se odločil, kaj je

bilo nato zanimivejše in seveda zabavnejše v delu obrednih organov. Spreten je bil govor zagovornika Emila, ki je skoraj ovrgel pristojnost izvoljenega sodnega senata.

Učinkoviti in nagli so bili ukrepi sanitete s Stanetom na čelu, zamotana so bila lovska vprašanja porote, domiselno in preudarno je sodišče sproti razsojalo o krivdi in nekrivdi obdolženega. Točke za in proti krivdi prestopnika so se prištevale in odštevale, končno pa sta obdolženi in njegov zagovornik le morala priznati v obtožnici navedene prekrške. Sodišče je grešnika obsodilo na tri krepke udarce z debelo leskovo palico.

Boter je krstil mladega zelenca z domačo tekočino, a ne s tisto, ki še za v čevlji ni dobra, temveč s tisto iz soda v vinski kleti. Rabelj je neprizanesljivo izvršil prisojeno kazen. Prestopnik je bil lovsko krščen. Krepko zdelan od šibanja in moker od vinskih injekcij se je uvrstil — enakopraven med enakopravnimi — v zeleno bratovščino. Za spomin je dobil leskovko, na katero smo se vsi podpisali.

Komaj se je poleglo odobravanje uspešno izvedenemu krstu, že je stekla nova zanimiva točka: lovski ropot. Tudi to je stara lovska navada, ki ima kar troje privlačnosti: šaljiva je, skupinska in finančno uspešna. Seveda je vse to v veliki meri odvisno od vodje ropota. Tokrat je bil mojster ropota Emil. Presneto spretno in uspešno ga je vodil. Na njegova povelja so v taktih ropotali kozarci po mizah. Polne rujnega vinca smo velikokrat že imeli na ustih, da bi jih izpraznili, a smo jih na Emilovo povelje spet in spet morali krepko postaviti na mizo. Vsakdo pa, ki se je zmotil, je bil kaznovan z denarnim prispevkom. Novincem v tej igri je bilo seveda marsikaj oproščeno, drugi pa so kar naglo napolnili klobuk z rdečimi bankovci.

Potem so se ob zvokih harmonik zavrteli, zapeli in se dobro imeli.

Lovski krst je bil zame prijetno doživetje, rad si ga bom ogledal vsakič, kadarkoli se mi bo za to spet nudila priložnost.

Jože Skrinar

»Medved je pri mrhovišču počakal dve uri, da sem se vrnil...«

Foto A. Lavrič

Medved je počakal

Po ozki stezi se vzpenjam proti Travi. Pod menoj v zibelki meglenega jutra ostajata Pungert in Črni potok, vasici, ki mi znova vračata spomin desetletji nazaj — v čas, ko sem kot deček začel dojemati lepote te trpeče doline. Neponovljivi so trenutki, ko sem prenekatere jesensko popoldne poslušal prijetne domače pesmi. Da, lovci so jih zapeli. Nežna in otožna melodija mi je godila — a globine besed še nisem dojel. Razumem jih sedaj, ko teh preudarnih, resnih, a čutečih in pravičnih očakov ni več. Zato te besede tudi tako skrivnostno, z vso ljubeznijo čuvam v svojem srcu. Naj ta zaklad ostane pri meni, ki ga bom nekega dne podaril tistemu, ki mu je to srečo namenila usoda. Podaril ga bom s prav tako nežnostjo in ljubeznijo, kakor ga je prenesel name moj sosed Jakob. Tedaj bom vedel, da sem svoje poslanstvo opravil in lahko se bom poslovil...

Topla solza mi je zdrknila po licu. Zdramim se. Pogledam na uro in pospešim korak. Med potjo utrgam vejico. Čvrsto jo stisnem v pest, nekaj časa jo mečkam in izpuštam...

Na zbornem mestu stojim in buljim v vlažna tla. Slišim zadnje napotke lovovodje. Čez nekaj trenutkov kot zadnji sledim lovcem. Kolona se tiho premika mimo razvalin požgane cerkve. Zastanem. Pogled mi spet uide na pobočja doline čabranske. Po nekaj streljajih nekako sramežljivo dohitim skupino. Gonjači se razporedimo. Začne se pogon.

Tenki in globoki, močni in zamolkli glasovi se mešajo. Tu in tam se sliši udarec palice po deblu. Bližamo se polovici predela, določenega za pogon. Spuščam se po blagi strmini proti kotanji. Dobro slišim glas z desne ob meni. Kolega kriči: »Tone, počasi, drži linijo!« Trenutek zatem nekdo zavpije: »Medved, medved, medved je na

mrhovišču!« Tedaj se ne menim več za opozorilo, ki je bilo namenjeno meni. Ne ustavim se, temveč pospešim korak. Prečkam gozdno cesto in že se najdem na robu senožezi. Iztegnem vrat in previdno pogledam proti mrhovišču. Kakih šestdeset korakov od sebe opazim medveda. Sedi, dviga glavo in ovohava zrak. Za lovce, ki se jih je na spoštljivo razdaljo že nekaj zbralo, se ne zmeni. Opazujemo ga kake četrt ure. Tedaj se medved »merjenja moči« naveliča. Dvigne se in previdno odhlača proti mrhovini. Usede se na kup smrdeče gmote. Nekajkrat hlastne, strese glavo in spet ovohava. Dva lovca se opogumita. Približata se mu na kakih 20 korakov. Medved nekajkrat puhne in zabruna. Ne premakne se; iz njegovega obnašanja ni težko ugotoviti, da nikogar ne bo pustil bliže. Odločim se, da grem po fotoaparatus. Želja je močnejša od utrujenosti. Z vso močjo hitim v rojstno vas in čez približno 2 uri se vrnem. Noge

Približno na sredi med visoko prežo in lovcema je medved mirno pospravljaj svojo malico... Foto A. Lavrič

se mi tresejo, ob preponi čutim bolečino. Toda zadovoljstvo, da je medved počakal, premaga vse.

Dva lovca še opazujeta to lepo pradivjad naših gozdov. Tudi v zaprti visoki preži na nasprotni strani mrhovišča se je zbralo nekaj radovednežev. Tu in tam kdo pripomni kako glasnejšo besedo. Medved samo obrne glavo in mirno naprej pospravlja svojo malico ali večerjo. Za »nadležne« opazovalce se ne zmeni. Nekajkrat pritisnem na sprožilec fotoaparata. Toda bližajoča se noč je bila žal močnejša od mojega objektiv. Ostalo je le nekaj uporabnih posnetkov. A nič za to, ostal je enkrat spomin in Diani sem zanj hvaležen. Bogve, ali bom še kdaj deležen takega doživljaja?

A. Lavrič,
LD Draga-Trava

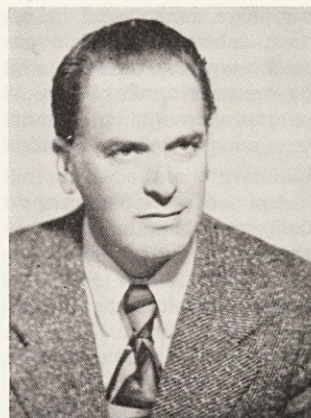
Ferdo Martinčič je za vedno zapustil lovske vrste v 58. letu starosti. Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili 17. dec. 1981 na radeškem pokopališču.

Ljubezen do narave je bila vsajena že v njegovo otroško srce. V vojnih letih je moral prestati marsikatero grozoto nacizma in bil končno priča njegovega zloma kot borec pete prekomorske brigade.

Po vojni se je vključil v članstvo LD Radeče in bil njen član vse do svoje smrti. Član uprav. oz. izvrš. odbora LD je bil 12 let. V letu 1977 ga je Lovska zveza Slovenije odli-

kovala z znakom za zasluge. Ko so v meglenem poznojesenskem dnevnu zatrobili lovski rogovi, se je solza utrnila tudi najmočnejšim. Smrekove vejice lovskih tovarišev so prekrile njegovo krsto in streli iz lovskih pušk so naznanili, da je za vedno odšel dober lovec in iskren tovariš. Hvala ti za vse, dragi Ferdo, kar si prispeval za našo svobodo in za napredek našega lovstva!

Člani LD Radeče — K. P.

Anton Sotlar

Anton Sotlar-Triglav se je 4. 7. 1981 tragično ponesrečil in umrl, star 61 let.

Rojen je bil v Senožečah in že kot otrok je vzljubil naravo. Okupacija Primorske po prvi svetovni vojni, predvsem pa nasilje fašističnega režima nad Slovenci sta Toneta oblikovala v odločnega protifašista, borca in komunista. V jeseni 1941 je postal član prve trojke OF v Senožečah, potem pa sodeloval s prvimi organizatorji NOB na širšem Primorskem. Februarja 1943 je prostovoljno odšel v partizane; vključil se je v pivško četo. Nato je s skupino brkinske čete odšel v Liko in se tam priključil I. udarni liški brigadi. Naredil je tudi oficirski tečaj. Po kapitulaciji Italije je delal kot aktivist KPS in OF pri pivškem okrožju, vse do konca vojne.

Po zmagoviti NOB in socialistični revoluciji se je kot okrajni družbenopolitični delavec posvetil naporom za obnovo porušene domovine, za razvoj gospodarstva in izgradnjo ljudske oblasti. Posebej se je angažiral v organizaciji ZB NOV Senožeče in bil njen dolgoletni predsednik.

Leta 1945 je Tone zbral okoli sebe ljubitelje narave in divjadi. S sodelavci je ustanovil Lovsko družino Senožeče, katere predsednik je bil v presledkih 16 let (od 1. 8. 1945 do 1955, 1958—59, 1968—69, 1972—73). Dve leti je bil tudi predsednik NO (1961—62).

Pri opravljanju sprejetih dolžnosti se je izkazal predvsem kot dober organizator, mentor in tovariš, ki je znal svetovati in usmerjati zlasti mlado lovsko generacijo. Ob mnogih priložnostih je po-

udarjal: »Lov ni in ne sme postati morija, lov naj bo harmonija vsega lepega, doživetega v naravi...« Kot preudaren in ustvarjalen človek je kmalu navezal stike z zamejskimi lovci in postavil čvrst most prijateljstva in sodelovanja zlasti s slovenskimi lovci onstran državne meje. Za svoje zasluge v NOB in po vojni je bil odlikovan s številnimi državnimi odlikovanji. Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Na zadnji poti na senožeško pokopališče smo ga spremili lovci, soborci, prijatelji in krajanji. Pred njegovo domačo hišo se je poslovil od dragega Toneta predstavnik krajevne skupnosti, ob odprtem grobu pa so govorili trije govorniki. V zadnji pozdrav mu je otožno zadonel lovski rog in častni streli lovskega pogona so odmevali po vsej senožeški kotlini. Zastave in prapori so se pokojnemu poklonili v zadnji pozdrav. Medtem so v znak lovskega spoštovanja padale zelene smrekove vejice na Tonetovo krsto. Za vse, kar si dobrega storil za našo socialistično skupnost in za napredek lovstva, iskrena hvala! Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

LD Senožeče — R. D.

Jože Stajniko, član LD Bučkovci, je 23. 3. 1981 tragično preminil za posledicami nesreče pri delu, star 56 let. Njegova smrt je boleče odjeknila med lovci in občani, saj je bil ljubitelj narave in

vedno pripravljen pomagati vsakemu. V lovske vrste LD Bučkovci je vstopil leta 1966 in bil član njenega upravnega odbora 7 let (1969—76). Vsestransko je pomagal pri gradnji lovskega zavetišča (doma) in pri delih v lovišču. Njegova velika skrb sta bili gojitev divjadi in varstvo narave. Kot lastnik mlina v Gajševcih je rad prispeval potrebno hrano za zimsko krmljenje divjadi. Kolikor mu je dopuščal čas, se je vedno rad udeleževal lovov in lovskih prireditev. Za svoje delo je dobil priznanje LD Bučkovci.

Lovci LD Bučkovci in zastopniki sosednjih LD ter številna množica drugih občanov smo ga 26. 3. 1981 spremili na njegovi zadnji poti na križevsko pokopališče in se od njega poslovili z lovsкими častmi. Zglednega lovca bomo ohranili v lepem spominu. Hvaležni smo mu za vse, kar je storil za lovsko družino in varstvo ter gojitev divjadi.

Člani LD Bučkovci — J. Š.

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Jernej Žibret, LD Zagorje ob Savi, * 27. 6. 1926, † 24. oktobra 1981.

Ivan Črešnik, LD Zeleni vrh — Vuzenica, * 27. 12. 1918, † 9. 11. 1981.

Adolf Sajevec, LD Braslovče, * 26. 5. 1929, † 19. 12. 1981.

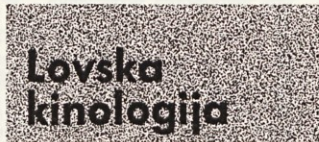
Miško Gajšek, LD Cerklje ob Krki, * 18. 5. 1904, † 2. januarja 1982.

Feliks Ozimek, LD Nova vas, * 9. 10. 1922, † 7. 1. 1982.

Jože Golobič, LD Smuk — Semič, * 11. 2. 1906, † 4. januarja 1982.

, Lov. družina Hoče, * 22. decembra 1919, † 30. 1. 1982.

Umrlim časten spomin!

PNZ jamarjev z območja ZLD Celje

Preizkušnja naravnih zasnov (PNZ) jamarjev je bila 17. oktobra 1981 na Rinki pri Žalcu (v rovu) in 24. oktobra 1981 v lovišču LD Grmada (na planem).

Na preizkušnjo so vodniki prijavili 18 psov (14 lovskih terierjev in 4 jazbečarje). Od teh je bilo 7 lovskih terierjev iz razreda mladih (do 18 mesecev starosti), 4 jazbečarji in 6 lovskih terierjev iz razreda starejših (nad 18 mesecev). Le en prijavljeni vodnik s psom se PNZ ni udeležil.

Za preizkušnjo psov v rovu smo imeli na voljo močnega jazbeca. Spustili smo ga v umetni rov na Rinki. Rov ustreza vsem zahtevam tekmovanja, tudi v mednarodnem merilu. LKD Celje je že

4-krat priredilo vaje psov v tem rovu. Uspeh vaj je bil presenetljiv.

Vsi privedeni psi na PNZ so svoje naloge v rovu zadovoljivo opravili. Kar 6 terierjev se je uvrstilo v prvi nagradni razred, 7 pa v drugi. Tudi nadalje priporočamo vadenje psov jamarjev v umetnem rovu na Rinki, saj je viden velik uspeh vaj. Prav tako pa vodniki ne smejo zanemariti vadenja psov na planem. Preizkus jamarjev na planem je bil v lovišču Lovske družine Grmada. V lovišču je dokaj poljskih zajcev, zato je vsak pes lahko pokazal svojo naravno zasnovu.

Od vseh psov je bilo le 5 sledoglasnih, 1 pa vidoglasen. Kar 7 psov je pri tem odpovedalo, preostalih 5 prijavljenih vodnikov s psi pa sploh ni nastopilo.

Uspehi v razredu mladih (do 18 mesecev):

1. Bas Meninski, JRLT 61166, lastnik in vodnik Jože Repnik iz Titovega Velenja. V rovu je pes pokazal dobre zasnove in se v tej disciplini uvrstil v prvi nagradni razred. Pri gonji zajca pa ni bil niti sledoglasen niti vidoglasen. Dosegel je 30 točk.

2. Beba Meninska, JRLT 61169, vodnik Rudi Švajger iz Titovega Velenja. V rovu je bila psica enakovredna svojemu bratu Basu. Pri gonji zajca je pokazala isto napako kakor Bas. Dosegla je 29,5 točke.

3. Boj Meninski, JRLT 61165, vodnik Vinko Blazinčič iz Titovega Velenja. V rovu je pes dosegel prvi nagradni razred. Pri vztrajnosti in v glasu pa

je bil šibkejši od prvih dveh. Pri gonji zajca ni bil niti sledoglasen. Dosegel je 27 točk.

Uspehi v razredu starejših (nad 18 mesecev):

1. As, JRLT 60921, vodnik Andrej Napotnik iz Ljubnega ob Savinji. Ta nekoliko visok pes je bil pozitiven v vseh predmetih. Za ostrost je dosegel le dobro (3), na planem je bil vidoglasen in prejel prav dobro (4). Dosegel je 31 točk in II. nagradni razred.

2. Žar, JRLT 60707, vodnik Peter Deleja iz Mozirja. Žar je v rovu dosegel prvi nagradni razred, na planem pa za zajcem ni bil glasen. Dosegel je 30 točk.

3. Viža Meninska, JRLT 60602, vodnik Milan Gros iz Dobrete na 8 pri Nazarju. V rovu je dosegla vse možne točke, na planem pa je odpovedala pri gonji in pri vodoljubnosti. Dosegla je 26 točk.

Pri splošni ocenitvi vseh psov, ki so nastopali na tej prireditvi, moramo reči, da je bila velika razlika v naravnih zasnovah za delo v rovu in v naravnih zasnovah za delo na planem. Pri vseh naravnih zasnovah za delo na planem zaskrbnjujoče zaostajajo za zasnovami, ki so jih pokazali v rovu.

Lovski terierji so se pričeli v Sloveniji širiti šele po 2. svetovni vojni. Lisic in jazbecov je bilo tedaj v izobilju, ker so se med vojno nemoteno razmnožili. Takoj po vojni so lovci to divjad pričeli loviti z vsemi sredstvi. Pri tem so prav psi jamarji odigrali pomembno vlogo. Pse jamarje

V APRILU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteni divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni zabranila vse leto.

medved

divji prašič
Odstrel vodeče svinje
ni dovoljen!

11. IV. vzide ob 5.24, zaide ob 18.43
26. IV. vzide ob 4.58, zaide ob 19.03

☾ = 1. IV., ☼ = 8. IV., ☾ = 16. IV., ☼ = 23. IV., ☾ = 30. IV.

so osredotočili predvsem v delo v rovih. Druge male in tudi velike divjadi je bilo tedaj še zelo malo. Prav iz tega razloga se je ugotavljanje naravnih zasnov osredotočilo zlasti na delo v rovu, medtem ko se je delo na planem zanemarjalo. Naš takratni pravilnik za ugotavljanje zasnov je sicer predvideval poleg dela »A« (delo v rovu) tudi delo »B« (delo na planem). Vendar so delo »B« takratni kinološki sodniki precej zavračali z najrazličnejšimi izgovori. Ko pa se je stalež male divjadi povečal, se je položaj korenito spremenil. Potreba po vsestransko uporabnem lovskem psu jamarju je naraščala. Nekdaj zapostavljena naravna zasnova za delo na planem je povzročila hude posledice, ki se kažejo še dandanes in jih je tudi ta preizkušnja potrdila. Uporaba nosu, delo v vodi in — posebej naj poudarim sledoglasno gonjo so prirojene naravne zasnovе, ki pa so se ohranile le pri psih tistih vodnikov oz. lastnikov, ki so pazili, da so k zreji jamarjev pritegnili le partnerje, ki so imeli tudi dobre naravne zasnovе za delo na planem. Ob koncu prireditve, o kateri poročam, so vodniki dobili tudi navodila, kako pse pripraviti do sledoglasnosti ali vsaj vidoglasnosti, in o pravilnem vodenju psa v lovišču. Z zadovoljstvom naj povem, da so vsi vodniki počakali na konec in po razglasitvi uspehov in neuspehov obljubili, da bodo skušali zamujeno nadoknaditi do prihodnje preizkušnje.

Oba dela preizkušnje sta bila organizacijsko dobro pripravljena, zato organizatorju vsa pohvala! Prav tako tudi Lovski družini Grmada, ki je dala na voljo del lovišča in pomočnike za izvedbo prireditve. Ocenjevala sva Rudi Roter in podpisani

Ivan Caf,
kinološki sodnik

Predvidena legla

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 22. 3. Rejec Alojz Dolinar, Na Brežini 12, Črnuče.
Leglo 2. 4. Rejec Ivan Osolnik, Pongrac 168, Griže.

Leglo 7. 3. Rejec Franc Grebenc, Žlebič 42, Ribnica.
Leglo 7. 4. Rejec Franc Vidmar, Videm 42, Cerknica.
Leglo 18. 2. Rejec Feliks Končina, Fabianijeva 43/1, Ljubljana.
Leglo 3. 4. Rejec Franc Strašek, Kristan vrh, Pristava.
Leglo 9. 4. Rejec Tomaž Pirih, Bračičeva 9, Trzič.

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 28. 3. Rejec Martin Ritovšek, Jazbin vrh 1, Šentjur.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 4. 4. Rejec Niko Jurgeč, Loka, Žirovnica pri Zidanem mostu.

Kdl. istr. goniči (JRGki):

Leglo 3. 4. Rejec Vinko Jerič, Zg. Sveča 10, Stoperce.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 30. 3. Rejec Viktor Zupančič, Hudeje 3, Trebnje.

Hanovrski barvarji (JRhb):

Leglo 12. 4. Rejec Niko Mrak, Spodnja Idrija 74, Sp. Idrija.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 6. 4. Rejec Miran Cokan, Vrbje 43 A, Žalec.
Leglo 29. 3. Rejec Stanko Herle, Potoška vas 33 g, Zagorje ob Savi.
Leglo 5. 3. Rejec Ivan Bugar, Vnanje gorice 39, Brezovica.
Leglo 30. 3. Rejec Tomaž Pungartnik, Depala vas 70, Domžale.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 1. 4. Rejec Jožef Zobavnik, Tunjice 21, Kamnik.
Leglo 8. 4. Rejec Marjan Markelj, Gasilska 5, Kranjska gora.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 28. 3. Rejec Božo Suhadolnik, Borovnica 8, Borovnica.
Leglo 7. 3. Rejec Drago Senekovič, Sp. Duplek 168, Sp. Duplek.
Leglo 29. 3. Rejec Vlado Predikaka, Brezula 9, Rače.

Nem. ostr. ptičarji (JRPos):

Leglo 31. 3. Rejec Stane Sannabor, Ozeljan 75, Šempas.

Kinološka zveza Slovenije

21. SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA

kranj 9.-19.4.'82

Vse lovske družine vabimo,

da se udeležijo mednarodnega
strelskega tekmovanja

na umetne golobe in v tarčo »srnjak«
za pokal PPC Gorenjski sejem
in praktične lovske nagrade.

Tekmovanje bo v nedeljo,
18. aprila 1982, ob 8. uri,
na strelišču LD »Udenboršt« v Bistrici.

Prijave štiričlanskih ekip na strelišču
na dan tekmovanja od 7. ure dalje.

Razstava in ponudba:

- domačih in tujih lovskih pušk,
- lovske optike,
- ostale lovske opreme.

Lovski turizem — informacije in
ponudbe.

Razstava lovskih psov.

Razstava in prodaja:

- sodobne domače in tuje kmetijske in
gozdarske mehanizacije,
- hlevske opreme in priključkov
vseh vrst.

Nižje cene!

Živinorejska, gozdarska
in lovska razstava.

Informacije:

PPC GORENJSKI SEJEM, KRANJ

64000 Kranj, Savski log, p. p. 129

telefon: tajništvo (064) 21 575, 21 580

komerciala (064) 22 234, 22 235.

telex: 34657 YU GS KR

epo/ppc gs 82

21. SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA

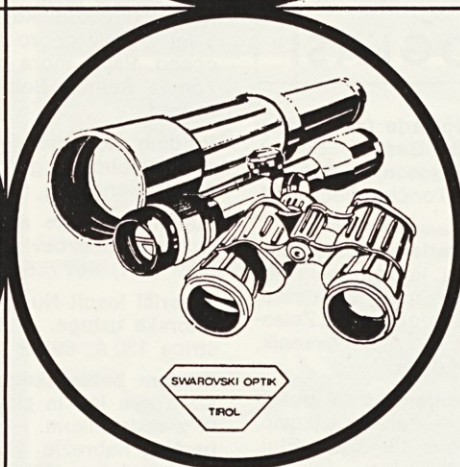
kranj 9. - 19.4.'82

RAZSTAVLJAMO

Izdelke tirolske tovarne optičnih Instrumentov SWAROVSKI, vse s Habicht optiko:

- modernizirane dvoglede 7×42 MDV in 10×40 MDV (MDV = naravnava-nje vsake priložne leče posebej);
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in z nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej, 7×42 MDV GA in 10×40 MDV GA;
- najkvalitetnejše monokularne daljnoglede (spektive) z gumijasto oblogo, 30×75 ;
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine od 4×32 do 6×42 ;
- najnovejše daljnoglede NOVA

In municijo Hirtenberg ter puške Steyr-Mannlicher

**IMA STALNO NA ZALOGI
GENERALNI ZASTOPNIK
ZA JUGOSLAVIJO
TOVARN SWAROVSKI,
HIRTENBERG IN STEYR**

**Precizni lovski
pripomočki
»HABICHT«**

Tradicionalne, kakor ime, so tudi 100-letne izkušnje te tovarne orožja, ki je ena izmed najbolj znanih tovarn te vrste na svetu.

Ročica zaklepa je sedaj priložnejša in tek zaklepa še mehkejši kakor pri prejšnjih manlihericah.

Nabojnik je jeklen in kot posebnost izdelan po želji tudi za 6 nabojev, kar pride zlasti v poštev na skupnih lovih, npr. na divje prašiče. Nabojnik se polni s pritiskom na naboje od zgoraj.

Repetiranje — potiskanje nabojev v nabojišče in izmetavanje tulcev — je lahko in tiho.

Puška MANNLICHER-LUXUS, s težo 3,49 kg, je tako lahka predvsem zaradi svoje dovršene oblike in tehnike. Izvrstno strélno sposobnost pa ima zlasti zaradi hladno kovanih cevi.

Stalno na zalogi:

243 Winchester, $6,5 \times 57$, $5,6 \times 57$, 7×64 , 30-06, od junija 1981 dalje 7 mm Remington Magnum 8×68 S.

INFORMACIJE V ČASU SEJMA NA RAZSTAVNEM PROSTORU

Pomlad je tu, z njo pa čas sajenja...

Tudi letos zbiramo naročila za **gomolje topinamburja**. Najmanjše možno naročilo je 50 kg. Cena za kg topinamburja je 20 din, franko Kočevje. Topinambur (gomolje) za sajenje vam dobavimo po želji: ali ga osebno prevzamete v Ljubljani (naslov spodaj) ali pa vam ga pošljemo po železnici. Naročnikom ga bomo dobavljali v aprilu in maju. Vsaki pošiljki bo priloženo tudi navodilo za sajenje.

Zbiramo tudi naročila za: triletne **orehove sadike** (po 70 din), dve- do petletne **sadike jerebike** (po 80 din), dveletne **sadike divje češnje** (po 20 din). Vse navedene cene franko Ljubljana. Dobava sadik v aprilu.

Pismena naročila, z obvezno izjavo o načinu plačila, pošljite na naslov:

Gojitveno lovišče Žitna gora, Župančičeva 9 — p. p. 505, 61001 Ljubljana

Preprečevanje škod od divjadi z električno ograjo

Strokovni sekretariat Lovske zveze Slovenije organizira za **soboto, 17. aprila 1982, prikaz postavitve električne ograje HERKULES — elektronik**.

Prikazano bo učinkovito preprečevanje škod od divjadi kakor tudi, kako se s pomočjo tega električnega »pastirja« pase (domača) živina.

Zbor vseh zainteresiranih bo ob 8. uri pred Lovsko zvezo Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Električna ograja bo postavljena v lovišču LD Vič (ob Tržaški cesti).

Udeležbo prijavite do 10. 4. 1982 na tel. št. (061) 214 947, Lojze Černe.

Vabljeni tudi kmetovalci!

MALI OGLASI

Kupim starinske revolverje (za zbirko): L. Gasser, Rast & Gasser, Sederl, Scheinigg, Smith & Wesson, Colt itd. — Janez Hartman, Ul. Tončke Čečeve 7, 63000 Celje.

Prodajam: lovskega terierja (psa), starrega 20 mesecev, ki je zelo oster in primeren za jamarjenje; **mavzerico**, kal. 8 × 57 IS, z daljnogledom Zeiss-Jena, montaža Suhl. — Alojz Avsenik, Letališka 12, 64248 Lesce.

Prodajam dobro ohranjeno trap puško Franchi, kal. 12-12. — Feliks Gojkovič, Sp. Hajdina, Mežanova 13, 62250 Ptuj, telefon (062) 771 687.

Prodajam novo bokarico Suhl, kal. 12-7 × 65 R, s strelnim daljnogledom Swarovski 4 × 32. Informacije po telefonu (067) 21 467 vsak delavnik od 15. ure dalje.

Prodajam: mavzerico, kal. 8 × 57 IS; **bokarico**, kal. 12-12; **belgijski brovning** (polavtomat), kal. 16. Ogljed vsak dan od 15. ure dalje. — Milan Zupančič, Ponoviška 5, 61270 Litija.

Brak-jazbečarja, starega 16 mesecev, s prav dobro telesno oceno, **prodajam ali zamenjam** za nemškega prepelicečarja — serca (vzamem tudi mladiča). — Avgust Ošlak, Turiška vas 28, 62383 Šmartno.

Kupim psičko brak-jazbečarko, staro največ tri mesece. — Jože Korošec, Jeršanovo 2, 61385 Nova vas pri Raketu, telefon (061) 791 061 dopoldne.

Kupim (kratkodlako) terierko, staro do 5 let s prav dobro ali odlično telesno oceno. Psica mora biti sledoglasna. — Tomaž Štahr, Selovec 1, 62370 Dragograd.

Prodajam nov metalec umetnih (glinastih) golobov, z garancijo. — Alojz Vidovič, Šentiljska 52, 62000 Maribor.

Kupim dvocevko ali tricevko petelinko (z eno risano cevjo). Ponudbe po telefonu (061) 851 758, Lampe.

Tovariši lovci! Nudimo vam **vse preparatorske usluge**. — TAMAŠ, Gornja Bistrica 130 A, 69232 Črenšovci.

Prodajam balkanskega goniča — psico, staro dve leti in pol, telesno ocenjeno in z rodovnikom. — Jovan Bojič, Sneberško nabrežje 12, 61260 Ljubljana-Polje, telefon (061) 326 319.

Boroveljsko tricevko-petelinko, odlično ohranjeno, bogato gravirano, modern kaliber 9,3 × 74 R/16-16, in **rusko bokarico**, kal. 16-16, **prodajam**, telefon (061) 325 700, popoldne.

Takoj prodajam skoraj novo češko bokarico z menjalnima cevema, kal. 16-16, in z daljnogledom ter **lovsko karabinko** z daljnogledom in municijo. — Janez Čepiak, Log 306 A, 61351 Brezovica pri Ljubljani.

Prodajam skoraj novo bokarico Merkel Suhl, gravirano, kal. 12-7 × 65 R, s strelnim daljnogledom Swarovski 6 × 42. — Darko Pahor, Vrtoče 13, 65291 Miren.

Prodajam bokarico Suhl 201 E, kal. 12-12, leto izdelave 1980. — Ivan Filipič, Luče 80, 63334 Luče ob Savinji, tel. (063) 884 003, do 14. ure.

TRETJIČ PO LOVSKIH SMUČINAH, HOTEDRŠICA, 24. 1. 1982

(k poročilu na strani 89)

1. Seja častnega in organizacijskega odbora
 2. Na startu
 3. Prehodni pokal pokroviteljice Agrotehnike-Grude za LD Hotedršica preprevzema Roman Pivk
 4. Pred podelitvijo pokalov so se na tribuni zbrali zastopniki LZS, ZLD in družbenopolitičnih organizacij
 5. Viktor Treven, član LD Hotedršica, smuča v cilj
 6. Po tekmovanju se prileže malica in čaj
 7. Pokali, plakete in priznanja za najboljše
 8. Pokal prejema Branko Dežman iz LD Storžič kot najboljši posameznik III. starostne skupine
- Vse foto Franc Moljk

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI OVITKA — 108. STRAN:

Letos je jelenom začelo rogovje odpadati razmeroma zgodaj. Najprej odpade starim jelenom, potem srednje starim in nazadnje mladim. Do konca julija jim zraste novo, navadno še močnejše rogovje.

Foto Blaž Krže

Prodajam češko bokarico, kal. 12/70—7 × 65 R, z daljnogledom Zeiss 4 × 32 in s 100 naboji. Cena 28 000 din. — Miran Hernaus, Na Tičnico 11, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodajam — zaradi svoje starosti — lovske karabinko, kal. 7 × 57, z dvema sprožilcema in z montiranim japonskim daljnogledom (»plava optika«). — Goltes, Medvedova 11, 61240 Kamnik.

Zatekel se je pes istrski gonič, JRGki 61038, k Ivanu Dragarju na Pokojišče 6, 61353 Borovnica. Lastnik ga lahko prevzame pri navedenem naslovljencu.

Prodajam psico balkanko (balkanski gonič), staro pol leta, z rodovnikom. Roditelji s prav dobro telesno oceno. — Janez Fortuna, Praproče 6, 68210 Trebnje.

Pogrešam brak-jazbečarko, staro pol leta, je jelenje rdeča s temnim paležem in s tetovirano številko 61684. Zgubila se je 23. januarja 1982. Kdor o njej kaj ve, naj — lepo prosim — sporoči na moj naslov: Ivan Nared, Žilce 1, 61380 Cerknica.

Prodajam 7 mesecev staro brak-jazbečarko, odličnih roditeljev. — Bernard Stanovnik, Iskra Horjul, telefon (061) 749 080, int. 24, dopoldne do 10. ure.

Prodajam lovske puško, kal. 7 × 65-16, z daljnogledom in menjalnima cevema. — Peter Beton, Hotemaže 70, 64205 Preddvor.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrđite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (po povzetju). — **Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

